Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши, № 69 (13.629).
23 МАРТ 1967 йил ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

✦ Тошкент область Орджоникидзе районидаги колхозлар областда биринчи бўлиб эртаги картошка экишни тугалладилар.

Комплекс механизациялашган звеноларда картошкани машинада экишни биринчи марта кенг қўлланди. Ҳозир Орджоникидзе, Калинин ва Ўрта Чирчиқ районларида 30 га яқин агрегат картошка экиш билан банд.

Область сабзавотчилари юбилей йилида илгариги 6600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 116 центнердан, яъни ўтган йилдагига қараганда 40 центнердан ошириб, ҳосил етиштириш мажбуриятини олишган.

✦ Навоий ГРЭСини Бухоро билан боглайдиган иккинчи юқори вольтли электр линияси қурила бошланди. Даштда 250 га яқин металл устунлар ўрнатиш кўзда тутилади. Янги электр линия шу йилнинг охирида ишга туширилади.

✦ Ўзбекистоннинг Зарафшон водийсида энг йирик иқтисослаштирилган боғдорчилик ва узумчилик райони — Булунгур районида вино-консерва комбинати қурила бошланди. Яқиндагина бу ерларда барпо этилган боғлар ва узумзорлар беш йилликнинг охирига бориб, ярим миллион центнергача мева, узум берадиган бўлади. Бу мева ва узумларнинг бир қисмини янги комбинат қайта ишлаб беради. Комбинат узлуксиз маҳсулот ишлаб чиқарувчи бир неча заводдан ташкил топади.

ҚЎРИҚ ЧЕКИНЯПТИ

Машҳур механизатор Шоймардон Қудратовнинг ватанпарварлик чақириғи Иштихон районидаги «Гулистон» колхози механизаторларининг ҳам ғайратини ошириб юборди. Колхознинг донгдор механизатори Сулаймон Болиев бошлиқ бригадаси 20 гектар, Жўрақул Қубаев бригадаси 15 гектар ва Йўлчи Қамбаров бригадаси 15 гектар қўриқ ер очиб, унга ҳам бу йил чигит экишмоқчи. Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига ҳосилдорликни 25-30 центнерга етказиш учун курашаётган бу уч азамат бошлиқ коллективларнинг аъзолари кўклам экиш кампаниясига намунали тайёргарлик кўришди.

Гулистонликлар юбилей йилида 1040 гектар ўрнига 1060 гектар ерга чигит экиб, ҳосилдорликни гектарига 6 центнер ошириш ва 26 центнерга етказиш учун курашмоқдалар.

С. ХЎЖАЕВ.

Тахиатош ГРЭСида халқ контролига кўмаклашувчи группа аъзолари яхши ишлар қилмоқдалар. Суратда (чапдан ўнгга): халқ контролига кўмаклашувчи группа аъзоларидан слесарь Б. Шаблов, техник В. Коротков, прораб В. Нечаев, слесарь И. Полянков ва старший мастер А. Климов ўртоқлар қурилиш ишлари сифатини текшириш якунларини муҳокама қилаётирлар.

А. Ходяков фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

КОММУНИСТ МАКТУБИ

КАТТА МАҚСАД ЙЎЛИДА

Газета саҳифаларида турли касбдаги коммунистларнинг мактубларини ўқидим. Улар юбилей йилидаги олижаноб мақсадлари ва режаларини баён қилишган.

Дарҳақиқат шу кунларда фикри-зикримиз, ўй ва интилишларимиз катта тўйга муносиб совға тайёрлашга қаратилган. Улуғ айёмларнинг энг улуғи — Совет ҳокимияти 50 ёшга тўладиган кун шарафига шонли меҳнат симфонияси тобора авж олмоқда.

Бизда ҳар қайси коллективнинг, ҳар бир кишининг байрам режаси бор. Мен ҳам иш ва режаларимиздан қисқача гапирмоқчиман. Уйғур қишлоғида неча юз гектарлаб партов ерлар шўрлаб ётарди. Экин битмасди. Утган йилнинг охирида бир маслаҳат ўртага ташланди: чўлда қақраб ётган майдонларни экинзорларга айлантириб, қўриқда янги колхоз барпо этсак, чўл неъмати билан эл дастурхонини безасак, улуғ байрамга лойиқ тўёнамиз бўлади дедик. Бу ташаббус маъқулланди. Янги тузилган колхозга «Октябрь 50 йиллиги» деб ном қўйдик. Мана, колхозимиз тузилганига уч ой бўлди. Катта иш бошланиб кетди, 238 гектар ерни беда, оқ жўхори ва полиз экинлари экишга тайёрладик. Чунки хўжалигимиз ана шу экинларнинг уруғини етиштиришга ихтисослашган.

Ташкилий даврдаги қийинчиликларни айтиб ўтирмай қўяқолай. Кишиларимиз ҳар қандай машаққатни енгишга ҳозир эканликларини кўрсатмоқдалар. Коммунистлар чўлқуварларнинг олдинги сафида бордилар. Қўшни «Узбекистон» колхозининг бухгалтери, КПСС аъзоси Қурбонбой Қўчқоров правление раислигига сайланди. У қийин, масъулиятли участкага қалб амри билан келди. Коммунист Урозбой Тожибоев илгари Ҳамза номли колхозда ҳисобчи эди. Ҳар ойда 150 сўм иш ҳақи оларди. Уз хоҳиши билан янги колхозда ҳисобчи бўлиб ишлай бошлади. Иш шароити анча оғир ва ойлик иш ҳақи аввалгидан 38 сўм кам бўлса ҳам, у хайрли ишга ҳисса қўшиш учун отланди.

Мен Урганч районидаги «Партия XXI съезди» колхозида механик эдим. Қўриқдаги хўжаликда ишлашга бел боғладим. Буни мен коммунист сифатидаги бурчим деб билдим.

Янги хўжаликда инженерлик вазифасида ишлаяпман.

Қўриқда тузилган колхознинг юбилей йили марралари қуйидагича: 100 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 2 центнер беда уруғи, 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнер оқжўхори дони, 52 гектар ернинг ҳар гектаридан 23 центнер шоли, шунингдек кўп миқдорда полиз ва бошқа маҳсулотлар етиштиришга аҳд қилдик. Ҳозир беда экиш ва ерларни бошқа турдаги экинларни экиш учун тайёрлаш тадбирлари қизғин олиб борилмоқда.

Хўжаликда янги ерларни ўзлаштириш ва мўл ҳосил етиштиришнинг тақдирини одамлар ҳамда уларнинг қаноти бўлган техника ҳал этади. Техниканинг тўхтовсиз унумли ишлаши учун ҳар бир механизатор шахсан жавобгар эканлиги ҳаммага равшан. Инженер сифатида мен эса бу иш учун ўзимни биринчи навбатда масъул деб ҳисоблайман. Айниқса шу кунларда кечаси-ю, кундузи даладамиз. Ҳар бир механизмнинг иши назорат остига олинган. Бизда ҳайдов тракторлари ва ер текислаш механизмлари тўла қувват билан ишлаб турибди. Коммунист механизатор Собир Қўчқоров коллектор қазишда ва ер текислашда жасорат кўрсатаётир. Қўзи Жуманиёзов, Абдулла Оташев каби механизаторлар ишлаб чиқаришда ҳаммага намуна бўлмоқдалар.

Колхозимизнинг истиқболи порлоқ. Шу йилнинг ўзида яна 150 гектар қўриқ ўзлаштирилади. Беш йилликнинг охирига бориб экин майдони 1100 гектарга етказилади. Жамоат бинолари, уй-жойлар қуриш бошлаб юборилди. Шундай қилиб, нечаги чўлда кўркам қишлоқ бунёд бўлади.

Янги ер — мардлар майдони. Биз бу катта майдонда жасорат кўрсатиб, улкан тўйни ваъдага вафо қилиш билан нишонлаймиз.

Очил ҚУЧҚОРОВ,
Гурлан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхозининг инженери.

МАШИНАЛАР, ПАХТА ВА УНИНГ СИФАТИ

21 мартда Тошкентда машиналар, пахта ва унинг сифати масаласига бағишланган илмий ишлаб чиқариш конференцияси очилди. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илмий техника жамияти, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси, енгил саноат ва машинасозлик саноати Ўзбекистон илмий техника жамияти, республика пахта тозалаш саноати министрлиги, «Главхлопкомаш», СССР трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги томонидан чақирилган.

Уч кун давом этадиган конференция қатнашчилари пахтани машинада териш технологиясига оид, хўжаликлар, комплекс механизациялашган бригадаларнинг илғор тажрибаси ва пахтадан барвақт мўл ҳосил етиштириш методлари тўғрисида, пахтани машинада териш технологияси турли вариантларининг иқтисодий самарадорлиги ҳақида ва бошқа кўпгина масалалар юзасидан докладлар тинглайдилар. (ЎзТАГ).

СОВЕТ — АВСТРИЯ АХБОРОТИ

Совет ҳукуматининг таклифига биноан, Австрия республикасининг федерал канцлери доктор Иозеф Клаус 1967 йил 14 мартдан 21 мартгача расмий визит билан Совет Иттифоқида бўлди.

Федерал канцлер доктор И. Клаус ва ҳамроҳларининг Москвада бўлишлари ҳамда мамлакат бўйлаб саёҳат қилиб, Ленинград, Липецк, Тбилиси ва Киевга боришлари уларнинг совет халқининг ҳаёти билан ва иқтисодий, социал ҳамда маданий соҳаларда эришган муваффақиятлари билан танишиб чиқишларига ёрдам берди. Австрия делегацияси Липецкда Австрия мутахассисларининг иштироки билан қурилган металлургия заводини кўздан кечириш имкониятига ҳам эга бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев федерал канцлер доктор И. Клаусни қабул қилди.

Австрия ҳукуматининг бошлиғи СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ҳузурида бўлди ва у билан дўстона суҳбатлашди.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва Австрия Республикасининг федерал канцлери доктор И. Клаус Совет — Австрия муносабатларини янада ривожлантириш масалалари, Европа проблемалари ва бошқа халқаро проблемалар юзасидан музокара олиб бордилар.

Очиқ ва конструктив фикрлашиб олиш Совет Иттифоқи билан Австрия ўртасидаги муносабатларда мавжуд бўлган ҳамжиҳатликни мустаҳкамлади ва кенгайтирди. Томонлар ҳар иккала давлат ўртасидаги муносабатлар традицион тарзда дўстлик ва ҳамкорлик асосига қурилганлигидан мамнун эканликларини билдирдилар. Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш ишида Совет Иттифоқи билан Австрия манфаатларининг бир-бирига мослиги, шунингдек ҳар иккала ҳукумат давлат йўли билан ва бошқа йўллар билан ўзаро алоқаларни кенгайтиришни доим рағбатлантириб келаётганлиги бунга ёрдам беради.

Томонлар барча соҳаларда икки томонлама ҳамкорликни янада кенгайтиришга бутун чоралар билан ёрдам беришга интилаётганликларини билдирдилар. Шунга биноан, музокараларнинг қатнашчилари Совет Иттифоқи билан Австрия ўртасида ишонч ва ҳамкорликка асосланган муносабатларни яхшилаш мақсадида давлат арбоблари, сиёсий ва жамоат арбоблари ўртасидаги алоқаларни тағин ҳам кенгайтириш кераклигини айтдилар. Икки томонлама муносабатларга тааллуқли масалаларни ҳам, муҳим халқаро проблемаларни ҳам муҳокама қилмоқ учун Совет ва Австрия давлат арбобларининг учрашувларини вақт-вақти билан ўтказиб туриш тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келинди. Бу эса ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга ва умумий тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам беражаги эътиборга олинди.

Икки томонлама иқтисодий муносабатларни муҳокама қилиш пайтида кейинги 10 йил ичида ҳар иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ жуда яхши ривожланиб бораётганлиги мамнуният билан қайд қилинди.

Музокараларнинг қатнашчилари Австрия билан Совет Иттифоқи ўртасида маданият соҳасида традиция бўлиб қолган яхши муносабатларни янада кенгайтириш ва кучайтириш зарур деган фикрни якдиллик билан изҳор қилдилар.

Шундан кейин Европада кескинликни юмшатиш, хавфсизликни мустаҳкамлаш ва тинч ҳамкорликни ривожлантириш имкониятлари батафсил қараб чиқилди. Ҳар иккала томон Европада ўзаро ишонч ва бир-бирларининг фикрини тушуниш муҳитини вужудга келтириш бутун дунёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш йўлидаги муҳим қадам бўлур эди, деган фикрга асосланади.

Томонлар бундай вазиятни вужудга келтирмоқ учун турли ижтимоий тузумдаги Европа давлатлари ўртасида сира ҳам камситилмайдиган нормал муносабатлар ўрнатилишига ва иқтисодий, маданий ҳамда илмий-техника соҳаларида икки томонлама ва Умум Европа миқёсида алоқаларнинг кенгайтирилишига ёрдам бериш зарур деб таъкидладилар. Бу муносабатлар миллий суверенитетга, территориал бутунликка, ҳуқуқий тенгликка риоя қилиш ва давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик асосида ривожланиб бориши лозим.

Мустақил ва демократик Австрияни тиклаш тўғрисидаги давлат шартномасини тузиш, шунингдек доимий бетарафлик тўғрисида Австрия парламенти ўз ихтиёри билан қабул қилган қарор Европада тинчликни таъминлаш ва халқаро кескинликни юмшатиш ишига қўшилган қимматли ҳисса бўлди, деб қайд қилинди.

Музокараларнинг қатнашчилари мамнуният билан шуни қайд қилдиларки, кейинги вақтларда Европадаги кўп давлатларнинг зўр ғайрат билан қилган ишлари натижасида вазиятни соғломлаштириш ва тинч ҳамкорликни мустаҳкамлаш нишоналари яққол кўринмоқда. Совет Иттифоқи ва Австрия ҳукуматлари бу тенденцияларни ҳар қандай йўллар билан қўллаб-қувватлаш ва мустаҳкамлаш зарур деб ҳисоблайдилар.

Иккинчи жаҳон урушининг қурбонларини эсда тутиб, ҳар иккала томон тинчликни сақлаш манфаатларини кўзлаб, Европа халқларини жуда кўп азоб-уқубатларга дучор қилган национал-социалистик идеологиянинг ҳар қандай шаклда янгидан вужудга келишига бутун чоралар билан қаршилик кўрсатиш зарур эканлиги тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келишди.

Томонлар Европада хавфсизликни таъминлаш ва Умумевропа ҳамкорлигини йўлга қўйиш проблемаларини муҳокама қилмоқ учун Умумевропа кенгашини чақириш идеясига ижобий тарзда қараётганликларини таъкидладилар.

Ҳар иккала томон Шарқи-Жанубий Осиёдаги тобора жиддийлашиб бораётган вазиятдан ташвишланаётганлигини билдирди. Бу вазият халқаро кескинликни юмшатишга кўпроқ халақит бераётган ғовдир. Улар 1954 йилда Женевада тузилган битимлар асосида Вьетнам халқига ўз ишларини ўзи ҳал этиш имкониятини бериш тарафдоридирлар.

Музокараларнинг қатнашчилари ядро қуролининг бундан буён тарқатилишига йўл қўймасликка катта аҳамият бераётганликларини айтдилар.

Музокараларнинг қатнашчилари космик фазони, шу жумладан, Ой ва осмондаги бошқа жисмларни тадқиқ этиш ҳамда улардан фойдаланиш юзасидан давлатлар фаолияти принципларн тўғрисидаги шартноманинг тузилишига ғоят ижобий баҳо бердилар. Бу шартномани Совет Иттифоқи ҳам, Австрия ҳам имзолади.

Ҳар иккала томоннинг якдиллик билан изҳор қилган фикрича, Австрия Республикаси федерал канцлери И. Клауснинг СССРга қилган визити Совет Иттифоқи билан Австрия ўртасидаги дўстона муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ёрдам беради.

И. Клаус Австрия федерал ҳукумати номидан СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигинни Австрия Республикасига расмий визит билан келишни таклиф этди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди. Визит вақти қўшимча равишда келишиб олинади. СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико музокаралар вақтида Австрия ташқи ишлар федерал министри доктор Л. Тончич-Зоринни Совет Иттифоқига келишга таклиф этди. Бу мамнуният билан қабул қилинди ва доктор Л. Тончич-Зоринь шу йилнинг охирида визит билан келади.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан

РОССИЯ—ЎЗБЕКИСТОН

ГАЗЕТАМИЗДА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ҲАФТАЛИГИ ДАВОМ ЭТАДИ

...40 КУН САЛОМ

Илтизар радиодан 26 апрель тонг отарининг даҳшати ҳақидаги хабарни тинглаб туриб, қалби орзиқиб кетди. Тошкент Илтизар учун иккинчи она шаҳар — унга билим берган, касб ўргатган, ҳаётда ўз йўлини топиб олиши учун гувоҳнома тутқизган даргоҳ.

У бепоён Россиянинг Бузулук шаҳарчасида туғилган. Қурувчи мутахассислигини Тошкентда олган. 1955 йилда Тошкент қурилиш техникумини тамомлади. Новосибирск темирбетон буюмлари заводида ишлаш учун йўлланма олди. Аввал мастер, сўнгра инженер бўлиб ишлади. Бора-бора ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилиш қобилиятини намойиш қилди. Кўп ўтмай корхона бош инженерлиги лавозимига тайинланди. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Новосибирск темир йўл транспорти инженерлари институти саноат ва граждан қурилиши факультетида ўқий бошлади. Бешинчи курс имтиҳонларини топшириш учун тайёргарлик кўриб турган кезларда Тошкент воқеасидан воқиф бўлди.

Нима қилсин? Зилзиладан жафо кўрган Тошкентга отлансинми? Илтизар ўзбек элида ўқиб юрган кезларида Тошкентнинг сувини ичган, тузини татиган. Қалби Тошкентга ошиқарди. Қуёш аримас шаҳарнинг одамлари унга ака-ука, опа-сингилдек бўлиб қолган. Уларнинг ҳоли нима кечди экан? Илтизар шу ҳақда ўйларди. Унга бинокор деган қутлуғ касбни берган шаҳарга шундай паллада қўлдан келган ёрдамини бермаса, қачон фарзандлик бурчини ўтайди! Илтизар Тошкентга жўнашга қарор қилди.

Новосибирск қурилиш ташкилотларининг фармонбардорлари ҳам унинг раъйини қайтаришмади. Аксинча, унинг бу аҳдини ташаббус деб баҳолашди. Ўша куннинг ўзидаёқ Новосибирск қурилиш-монтаж поезди тузилди. Аввалига 200 дан ортиқ ғишт терувчи, бетончи, арматурачи, дурадгор — бинокорлик касбини сув қилиб ичиб юборган мутахассислар Тошкентга йўл олишди. Улар билан кетма-кет қурилиш механизмлари, бинокорлик материаллари жўнатилиб турди.

Илтизар Рамазанов Тошкентни қайта тиклаш учун тузилган Новосибирск қурилиш-монтаж поезди ишлаб чиқариш-техника бўлимининг бошлиғи қилиб тайинланди. Қурилиш ишларининг муваффақиятли бориши кўп жиҳатдан ана шу бўлим коллективининг ишбилармонлигига, таъминот масалаларини нечоғли расамади билан ташкил қилишига боғлиқ.

Бинокорлар дастлаб ўзлари учун ётоқ жой тиклаб олишди. Албатта, бу жойлари уйларидагидек эмас. Лекин улар Тошкентга бу сафар меҳмон бўлиб эмас, ёрдам кўрсатгани келганликларини жуда яхши ҳис қилишарди. Шунинг учун чала-ярим жойлашиб олишлари биланоқ Чилонзор массивида янги уй-жой бинолари қуришга киришиб кетишди. Мана, Новосибирскдан келган азамат бинокорларнинг дастлабки иш якунлари: ўтган йилнинг ўзида 4885 квадрат метр кўп қаватли шинам уй-жой бинолари қуриб, жасорат шаҳри аҳолисига совға қилишди.

— Мен янги келган кунларимда болгариялик журналист Салим Билоловнинг газетада босилган мақоласини ўқиб қолдим, — дейди Илтизар Сулаймонович. —Журналистнинг ёзишича, 1936 йилда капиталистик Туркиянинг Эрзинжон шаҳрида қаттиқ зилзила бўлган-у унинг оқибатлари ҳалигача тўла бартараф қилинмаган. Капитал золимлар зилзиладан сўнг Эрзинжон фожиасидан ўз манфаатлари учун қўшимча маблағ, бойликлар орттириш учун фойдаланиб келишган. Тошкентда эса тамоман бошқача манзарани кўриш мумкин. Мамлакатимизнинг турли томонларидан келган бинокорлар Ўзбекистон пойтахтини қисқа вақт ичида Иттифоқимиздаги энг кўркам шаҳарлардан бирига айлантириш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Ҳамроҳимиз қурувчиларнинг юбилей йилидаги аҳд-паймонлари ҳақида ҳам сўзлаб берди. Чилонзор массивида ва шаҳарнинг марказида бу йил камида 11 минг 243 квадрат метр тўрт-беш қаватли уйлар тикланади. Ана шу мажбуриятга яраша меҳнат қилаётган азаматлар кўп қаватли уйлардан учтасини тиклаб бўлдилар. Бу бинолар ҳозир пардозланмоқда. Бошқа биноларда ҳам қурилиш ишлари жадал суръатлар билан олиб бориляпти.

Илтизар Рамазанов бинокорлар 1968 йилда ҳам қурилиш ишларини давом эттиражакларини, камида 2442 квадрат метр уй-жой бинолари тиклаб беражакларини айтди. Унинг ўзи эса Тошкентни тиклаш учун олиб борилаётган курашда алоҳида ибрат кўрсатяпти. «Бир кун туз ичган жойга 40 кун салом» деганлари шу бўлса керак.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Сергей СМИРНОВ.

ЛЕНИН

Шундайин инсон бордир,
туғилган куни унинг
Табиатнинг ўзи ҳам юртда
қилади байрам.
Уйғониш қудратига ҳеч бир
нарса келмас тенг,
У мажақлаб ташлайди энг сўнгги
музларни ҳам.
Шундай бир инсон бордир,
фаолият нурлари
Кишандан озод этар бугун
бутун дунёни.
Бугун унинг билан дир жумла-
жаҳон халқлари,
Меҳнаткаш инсон кўрди унда
ўчмас зиёни.
Шундай бир инсон бордир,
дилимизни у кўрар,
Бизлар унинг меҳнаткаш
аскарлари эрурмиз.
У биз билан самода, денгизда
бирга юрар,
У билан эртамизнинг режасини
қурурмиз.
Шундай бир инсон бордир, у
зийрак ва довюрак,
Унда барча ёрқинлик,
улуғворлик мужассам.
Ҳамиша камолотга етмоқдамиз,
шу керак,
У бизнинг йўлимизда доим
раҳнамо, ҳамдам!

Темур ФАТТОҲ таржимаси.

Россиядан келган бинокорлар янги Тошкентни бунёд этишда мардонавор меҳнат қилмоқдалар. Тошкентда тузилган «Росташстрой» трестига Россиянинг 41 шаҳридан келган бинокорлар қовушган. Суратларда (чапдан — ўнгга): 1. Ульяновск қурилиш поездининг пешқадам ғишт терувчиларидан Н. Белов ва Н. Бумагин ўртоқлар. Улар Чилонзор массивида янги кварталлар тиклаш мусобақасининг олдинги сафида боришяпти. 2. Саратов қурилиш поездининг пардозловчилар бригадаси аъзолари Н. Масюкова ва Н. Тверсова ўртоқлар. Ана шу чаққон қизлар янги барпо қилинган биноларга пардоз беришда ҳамкасбларга ибрат бўлишяпти. 3. Тула шаҳридан келган қурилиш индустрияси азаматлари Тошкентда бетон заводи тикладилар, ҳозир завод коллективи бинокорларга бетонни ўз вақтида етказиб бермоқда. Н. Реньева, А. Макарова, И. Винокуров, В. Журавлева ўртоқлар бетон тайёрлашда айниқса намуна бўлишмоқда.

А. Тўраев фотолари.

МЕҲНАТ ВА КАМОЛОТ

(ҲАВАСКОРЛАР ШЕЪРЛАРИГА ОБЗОР)

Редакциямиз адресига республикамиз областларидан, шаҳар-қишлоқларидан ҳар куни ўнлаб шеърлар келиб туради. Бу шеърларнинг муаллифлари студентлар, колхозчи ва ишчи ёшлар, мактабларнинг ўқувчиларидир. Бошловчи ҳаваскорлар ёзган кўпгина машқларни кўздан кечирар экансиз, уларда она юрт севгиси, дўстлик, меҳнат, ёшлик туйғулари эҳтирос билан ифода этилганини ҳис этасиз. Тўғри, бу шеърларнинг аксарияти ҳали жиддий таҳририга муҳтож. Аммо уларда қўлига умид билан қалам олган ҳаваскорнинг самимий ва эзгу истаги, қалб ҳарорати баралла сезилиб турибди. Ёшларимиз ҳаётга бўлган муносабатларини, ундан олган таассуротларини, она-Ватанга бўлган меҳру муҳаббатларини шеър тили билан ифода этишга уринадилар.

Ҳа, ёшликни шеърсиз, ғазалсиз тасаввур этиб бўлмайди.

Мана, қўлимизда ҳаваскорларнинг бир даста ранг-баранг мавзудаги шеърлари турибди. Уларни ёзилиш савияси жиҳатидан икки қисмга бўлиш мумкин. Биринчи қисмга кирадиган шеърларнинг авторлари, айтиш мумкинки, «поэзия сирлари»ни ўрганаётган ҳаваскорлардир. Уларнинг қалами остидан ўтган сатрларни ўқиганингизда ҳароратли, анчагина изланишлар самараси бўлган сатрлар эътиборингизни тортмай қолмайди.

Янгийўллик ҳаваскор Тошқуват Жўраев редакциямизга «Қалдирғоч» сарлавҳали шеърини юборган. Унда лирик қаҳрамон онасига мурожаат қилиб, мени қалдирғочим деб эркаламанг, дея ўтинади. Чунки, қалдирғоч изғиринли кунлар келгач, ўз маконини, юртини тарк этиб, олис иссиқ мамлакатларга учиб кетади. Онанинг илк фарзанди — қалдирғоч фарзанди шу қушга ўхшаса нима бўларди? Ҳаваскор шеърни ана шундай чиройли хулоса чиқариш билан якунлайди. Кичик бир детал билан фарзанднинг онага бўлган қайноқ меҳрини ифодалаш учун автор анчагина меҳнат қилгани сезилиб турибди.

Ҳаваскор Орзимурод Маҳманисаев эса «Орзуларим» сарлавҳали шеърини редакция эътиборига ҳавола қилган. Шеър равон ўқилади, қофиялари ҳам, вазнлари ҳам жойида. Аммо у шеърни шеър қилиб турадиган энг муҳим нарсадан — оргиналликдан, янги фикрдан, бадиийликдан маҳрум. Ҳаваскор учқур орзулари ҳақида гапирар экан, ҳаммага маълум гаплардан нарига ўта олмайди, умумий гаплар билан чекланиб қолади. Бинобарин:

Майли, бўлгин кўкда хоҳ ерда
Шараф изла тинмасдан бир дам,

— сингари умумий ва тумтароқ сатрлар ўқувчини қониқтира олармиди? А. Абдураҳимов, Б. Қаюмов, К. Мусамуродов, Н. Холматов, Т. Боймирзаев, Х. Жумамуродов, Ғ. Абдуллаев, М. Акбаров, Н. Давронов, Х. Қорабоева, Ж. Йўлдошев, М. Ҳакимов, М. Калонхонов, И. Жуманов, Б. Содиқов, С. Ҳакимов, Э. Ўролов, Ф. Сирожиддинов, Ш. Қурбонов, О. Усмонова, С. Баҳромов ва бошқа қатор ҳаваскорларнинг шеърларида ҳам худди юқоридагидек қусурлар кўзга ташланади. Юқорида номлари келтирилган қўллари шеърга келишиб қолаётган ўртоқлар яхши шеър ёзиш чинакам кашфиёт эканини яхши ҳис этсалар, меҳнат ва машаққатлардан, изланишлардан ҳайиқмасалар, «янги гап» айтишга интилсалар, шубҳасиз кўнгилга яқин шеърлар ярата оладилар.

Иккинчи қисм ҳаваскорларнинг шеърлари ҳақида сўз борганида шуни айтиш керакки, уларнинг муаллифлари ҳали умуман, шеъриятдан, унинг қонун ва қоидаларидан бехабардирлар. Бу хил ҳаваскорлар она тилимиз грамматикасини дурустроқ билмаганлари ҳолда «шеър» ёзиб ташлайверадилар, шеъриятга енгил-елпи қарайдилар. Мана бу тўртликка бир эътибор беринг:

Оқ гуллар бизга
Қизил гуллар сизга.
Нима бўлди сизга
Хат ёзмайсиз бизга?

Ҳаваскор Исмоил Абдуллаев 12 банддан иборат ана шундай сўзлар тизмасини шеър деб, редакциямизга юборибди. Гапнинг сирасини айтганда, шеъриятга мутлақо алоқаси бўлмаган бу сатрлар авторига аввало шеърият ҳақида тасаввур ҳосил қилишни, саводини оширишни маслаҳат беришдан бошқа чора йўқ. Афсуски, И. Абдуллаев «шеъри» савиясидаги пала-партиш сўзлар тизмалари қўлимизда талайгина.

Уларнинг авторлари аввало, оддийгина гап тузилишини ҳам дуруст билмасликлари сезилиб турибди. Шундай бўлгач, ҳаваскор ўзи айтмоқчи бўлган фикрни ифода эта олиши қанчалик маҳол эканлиги тўғрисида ортиқча тўхтаб ўтирилмаса ҳам бўлади. А. Мўминов, Д. Жўраев, С. Отамуродов, С. Ширинов, С. Баратов, А. Жўраев, И. Худойбердиев, Қ. Набиев, Б. Ирисқулов, Ж. Тожиёров, М. Эргашев, М. Воҳидов, С. Ҳайдаров, Р. Собиров, У. Азизқулов, Э. Янгибоев, Х. Ҳакимий, М. Ҳамроев, А. Ҳайитбоев, А. Султонов, Р. Жўраев, А. Холиқов, А. Нодиров, С. Мирзаев, Х. Рўзиев, С. Толибжонов, О. Абдуқодиров, Д. Мусаев, С. Ҳасанов, М. Султонбоев, Қ. Абдуқаххоров, С. Ҳакимов, Р. Солихонов, Н. Мискинов, М. Саидов, К. Мўминов, О. Гадоев ва бошқа қатор ҳаваскорларнинг шеърларида ҳам грамматик ва стилистик хатолар, пойма-пой сўзлар кўплаб учрайди.

Тил бадиий асарнинг асосий материалидир. Аммо юқорида номлари келтирилган ҳаваскорлар қўлларига қалам олишдан олдин бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрмаганликлари сезилиб турибди. Шунинг учун ҳам улар, аввало, жаҳон маданияти хазинасини ажойиб асарлар билан бойитишга катта ҳисса қўшган тилимизни мукаммал билишлари, бунинг учун эса, адабиёт ва санъат асарларидан баҳраманд бўлишлари, билим доираларини кенгайтиришлари, қунт ва сабот билан меҳнат қилишлари лозим. Устозлар, талантнинг тўқсон проценти меҳнат деганларида, шубҳасиз, шуни кўзда тутганлар. Меҳнатгина ижодкорни камолотга етказади. Бу хил фазилатга эга бўлмаган ҳаваскор томонидан ёзилган шеърлар эса, рангсиз, ҳиссиз сўзлар йиғиндисидан иборат бўлиб қолаверишини унутмаслик керак.

«КОСМОС-149» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

1967 йил 21 мартда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-149» учирилди.

ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ этишни давом қилдириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар сунъий йўлдошга ўрнатилган.

Йўлдош чиқариб қўйилган орбитанинг параметрлари қуйидагича:

— Ер атрофини айланиб чиқишнинг дастлабки даври — 89,8 минут;

— Ер юзасидан максимал узоқлашуви (апогейи) — 297 километр;

— Ер юзасидан минимал узоқлашуви — (перигейи) — 248 километр;

— Орбитанинг оғиши — 48,4 градус.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари яна қуйидагилар бор:

— Орбита элементларини аниқ ўлчаб берадиган радиосистема;

— Асбоблар ва илмий аппаратларнинг ишлаши тўғрисидаги маълумотларни ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система.

Йўлдошда ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

ҚУРТ УРУҒИ ЗАВОДИДА

Халқимизни шойи-атласга ўраймиз! Тошкент пилла уруғи тайёрлаш заводининг ишчи-хизматчилари шу кеча-кундузда ана шундай шиор остида фидокорона меҳнат қилишяпти.

— Аҳил коллективимизнинг мамлакатимизнинг 50 йиллик тўйи нишонланадиган бу йилдаги режалари ғоят катта, — дейди завод директори Мирғулом Қосимов, — биз бу хўжалик йилида камида 25 минг қути уруғ тайёрлаб, хўжаликларга тарқатамиз. Келгуси йил уруғи учун эса 60 тонна аъло сифатли пилла қабул қиламиз.

Шу кунларда заводда иш қизғин. Кўзда тутилган 750 минг ўрнига 1 миллион 100 минг қоғоз халтачалар тикилиб, капалакларнинг уруғ қўйиши учун тахт қилиб қўйилди. Уруғларнинг жонланиши, бир-бири билан чатиштириш учун 7 мингта рамкалар ҳозирлаб қўйилди.

Шу кунларда завод аҳли қурт уруғини жонлантириш учун зарур бўлган барча чора-тадбирларни кўриб, бажарилиши лозим бўлган ишларни тайёрлаб қўйдилар. Куёшли кунлар бошланиши биланоқ, уруғларни жонлантириш иши бошлаб юборилади. Ўтган йили очишга қўйилган уруғнинг 90 процентини жонлантиришга эришилган эди. Аҳил коллективнинг бу йилги аҳди — қўйилган уруғнинг 97 процентини жонлантиришга эришишдир. Бу қутлуғ ният йўлида улар ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Айниқса, заводнинг бош агрономи Т. Хўжаметова, Н. Куликова, мастер-контролёри Ш. Холметова, бош механик К. В. Дудников ўртоқлар бошқаларга намуна бўляптилар.

К. ҲАМРОЕВ.

Урганч районидаги «Пахтакор» колхозининг деҳқонлари кўклам экиш кампаниясига тайёргарлик кўришни тугалламоқдалар. Бу ерда мавжуд техниканинг деярли ҳаммаси сифатли ремонт қилиб бўлинди. Суратда: механизатор Эржон Ҳожиев сўнгги тракторни жадал ремонт қиляпти.

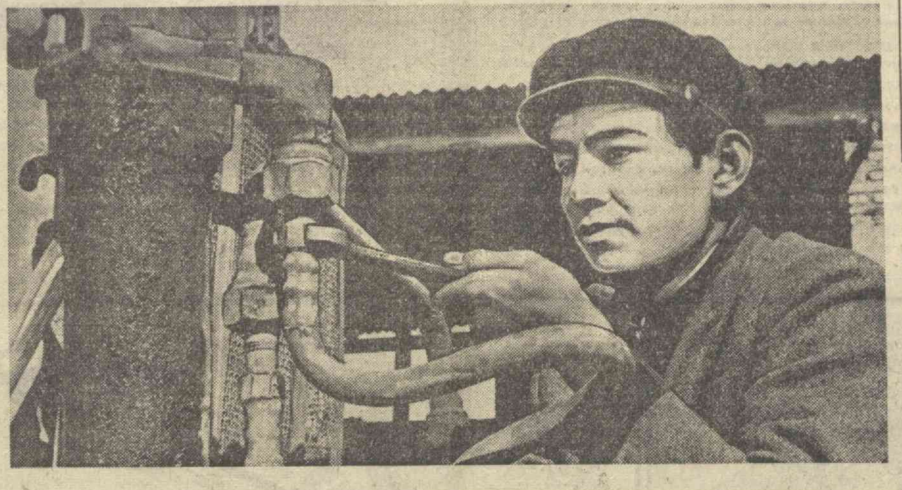

Р. Жуманиёзов фотоси.

Кўчат экинг, боғ қилинг!

БАЛЛИ, БОҒБОНЛАР!

Инсон яхшиликка туғилган. Яхшидан эса ном қолади. Ҳа, инсон бир марта яшаркан, шу умрига ҳайкал қурмоқ учун барча қийинчиликларни ўз гарданига олади, эл-юрт ғамида елиб-югуради.

Меҳри дарё халқимизнинг бири чўлқувар, иккинчиси канал қазиб, сув чиқариб, боғ-роғ барпо қилган, бири китоб ёзиб, номини тарих зар варақаларида абадул-абад қолдиряпти.

Келинг, қипчоқлик деҳқонларнинг иши ва турмуши ҳақида ҳикоя қилайлик. Қипчоқ, Найман, Вошн, Вағонзияк, Сўфи-деҳқон-у, Шакарравон, Қумкўчтининг асил деҳқонлари бирлашиб, «Коммунизм» деб номланган бу улкан хўжаликнинг мард-майдонларини шакар деҳқонлар дейишади. Бунинг боиси бор, албатта. Бирор деҳқон идиш кўтариб сабзавот-мева олгани бозорга бормайди. Тўй-маъракасининг сабзи-пиёзини ҳам, меҳмон олдига ёзадиган дастурхонининг бутун нозу-неъматини ҳам ўзлари етиштиради. Улар етиштираётган шакарак қовун, қучоққа сиғмас тарвуз, узум-анор-у, олма-шафтолининг таърифи бутун Бухоро областига машҳур ва манзур.

Колхоз партия комитетининг секретари Мўмин ака Шайдоев билан бирга боряпмиз. Боғларга суқланиб боқаркансиз, беихтиёр Фарғонанинг сўлим манзараси кўз олдингизда гавдаланади. Кенг асфальт йўллар, кўркам хиёбонлар ёқалаб ўтган ариқчалардан зилол сув шилдираб оқяпти. Осмон ўпар мирзатераклар эрта-индин шовуллаб қолгудек... Баҳор нафасини сезган асаларилар бол йиққани чиқиб ўг-ўлан, дарахтларга учиб қўняпти.

Радио карнайидан дилрабо куй-қўшиқ қанот қоқиб келяпти. Турнақатор тизилиб кетган шинамгина уйлар тепасида телевизор антенналари панжа ёзган. Ҳа, бахмал баҳор кулиб келди. Табиат ҳам ноз уйқусини тарк этди, ҳамма ўз ташвиши билан банд.

Мўмин ака бирдан ялт этиб менга қараб:

— Журналдан бир антиқа хабарни ўқигандим. Ҳиндистонда олимлар мемуза экинига музика эшиттириб ўстиришни тажриба қилганмиш. Шояд пахта ҳам, мева-сабзавот ҳам кўпаяр деган умидда ҳамма ерга радио точкалари ўрнатдик, — деб кулди у.

Мен бу атайин ҳазил гап эканлигини тушундим.

— Ҳа, тўғри айтдингиз. Шунчаки, мен ҳазил гап қилдим. Тўғриси шуки, бу ташвиш-риёзатларимиз ҳаммаси халқимиз учун, — деб қўйди Мўмин ака.

Партком гапида олам маъно мужассам. Бу ерда колхозчилар учун қилинаётган ғамхўрликнинг чинакам ифодасини кўрасиз. Бу хўжалик ўтган йили барча мажбуриятларини ошириб бажарган. Бир иш кунининг қиймати салкам 4 сўмга тўғри келган. Биз ҳикоя этмоқчи бўлган боғ-роғлар ҳам зотан эл дастурхонини деб бунёд этилган.

— Мана шу ерлар боғ-чорбоғимиз, — деди Мўмин ака қўли билан ишора қилиб.

Салкам 50 гектарли майдон алоҳида участкаларга бўлинган. 18 гектари узумзор. 15 гектари олма, беҳи, анор, анжир, 25 гектари сабзавот-полиз учун тайёрлаб қўйилибди. Боғдорчилик ишига Самарқанддаги Мичурин номли боғдорчилик техникумини битириб келган Аъзамжон Азимов ва бободеҳқон отахон Ашур ака Пўлатов раҳбарлик қилишади.

Бу ерда бўлган киши ўзини дала комбинатида деб ҳис этади. Ҳар ким ўз «цехи»да. Бирови дарахтлар остини юмшатса, бирови гўнг соляпти, тағин бири ниҳолларга оби-ҳаёт оқизяпти. Иккинчи участкада бир неча киши янгидан узум, анор кўчатларини экяпти.

Ноз-неъмат яратувчилар билан суҳбатда бўлдик.

— Мен олтмишга қадам қўйдим. 35 йилдан буён ниҳол экиб, мева етиштираман. Ҳар бир ишга ҳавас бўлса қаримас экансан, чарчаш-ҳоришни билмас экан киши, — дейди Ашур ака. Кечаю-кундуз ниҳол ишқи билан бандман. Гўё фарзанд ўстиряпман.

Ўз касбига меҳр қўйган бу тетик чол нега қарисин, нечун ҳорисин! «Азим чинорни тўнкаков қилсанг ўрни билинади», дейди халқимиз. Одамдан зот-нишона қолса, у ҳамиша кишилар дилида ва тилида юради. У етиштирган мевалар бир неча авлодни хурсанд этади. «Боғбонига балли», дейишади мевалардан еганлар.

Мўмин аканинг айтишича, боғдорчилик ота касби бўлиб келган. Бир вақтлар ана шу ерлар хароба жой бўлган. Колхоз тузумининг ветеранлари Муҳаммад ака Остонов, Эсон ака Зокиров, Ёдгор ака Жабборовлар раислик қилган оғир йилларда ҳам бу соҳани унутмаганлар, ана шу ерларни боғ қилишни бошлаб берганлар.

— Ҳозирги раисимиз Хайруллажон Камолов ёш бўлса ҳам элга бош бўляпти. Катталардан ўргачиб, кичигига ўргатиб, обрў-эътибор қозоняпти. Шунчалик иши кўп бўлса ҳам, кун ора бизларнинг ишимизни кўриб, ҳол-аҳвол сўраб кетмаса юраги тинчимайди.

Ашур акадан юбилей йили мажбуриятларини сўрадик.

— Бу йил 350 тонна сабзавот-полиз маҳсулоти, 80 тонна узум, 70 тонна олма-анор, мева, 30 тонна қуруқ мева етиштириб берамиз, — деди у фахрланиб. — Ризамат ота чақириғига жавобан, боғларни кенгайтираверамиз, тағин тўрт гектар ерга ток, олма, анор экамиз.

С. УМАРОВ.
Вобкент райони.

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

ТОВАРЛАР — ЧИГИТ ЭКУВЧИЛАРГА ЯҚИН БЎЛАДИ

М. Ҳ. ҲАСАНОВ,
«Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси

Ҳозир қишлоқ кооператорлари асосан далага чиқиб савдо қилмоқдалар. Тез орада далада чигит экувчиларга жуда хилма-хил турдаги товарлар кўп миқдорда етказиб берилади. Қишлоқ харидорларининг талабларига асосан савдо хизмати плани тузиб чиқилди. Қиш даврида кооператорлар қишлоқ аҳолисининг саноат буюмларига бўлган талабини ўрганишди. Улар қайси товарларни кўпроқ сўрашди?

Ўзбекистонда қишлоқ районлари ёппасига электрлаштирилганлиги муносабати билан қишлоқларга керагаз ва керосинкалар етказиб бериш камайтирилди. Унинг ўрнини электр ва газ олди. Колхоз ва совхозларнинг меҳнатчилари ҳозир электр приборлар, ёритиш аппаратлари материалларини кўп талаб қилмоқдалар. Телевизорларга айниқса кўп буюртма беришди. Ўтган йили 50 мингдан кўпроқ телевизор сотилди. Бу йил эса қишлоқ аҳолисининг ҳамма буюртмаларини ҳисобга олиб, бу рақамни яна 12 мингта кўпайтириш керак бўлади. Пахтакорлар юқори сифатли, катта экранли телевизорларга кўпроқ қизиқмоқдалар. Бу йил қишлоқ меҳнатчилари қарийб 135 мингта радиоприёмник сотиб олишади. Бу эса бир йил аввалгидан ўттиз мингта ортиқдир.

Транзистор деҳқонлар билан чорвадорларга жуда ёқиб қолди. Бу жажжи приёмникни ҳамма жойда — пахтакорларнинг дала шийпонида ҳам, механизаторнинг иш жойида ҳам, чўпоннинг ўтовида ҳам кўриш мумкин. Бу йил қишлоқларга 19,6 мингта, яъни ўтган йилдагидан қарийб 13 мингта кўп шундай приёмниклар юборилади.

Товарларни чигит экувчи механизаторларга иш жойининг ўзига олиб бориб сотиш учун пахтакорларнинг дала шийпонларида сотувчисиз ишлайдиган мингта дўкон очилади. Дала шийпонларига олиб бориб сотиладиган товарлар орасида кенг истеъмол қилинувчи саноат ва озиқ-овқат буюмларининг ўттизга яқин тури бор. Кўп товарлар олдиндан қоғозларга ўраб қўйилган.

Яқин орада кўчма магазинлар Ўзбекистоннинг қишлоқларига йўл олади. Бадиий қилиб безатилган ва радиолаштирилган 355 та автолавка экиш кампаниясига хизмат қилади. Бундай дўконлар бевосита даланинг ўзида, чигит экувчилар ишлаб турган жойларда савдо қилади. Айни вақтнинг ўзида кооператорлар бу ерда қишлоқ аҳолисининг талабини уч-тўрт кун мобайнида қондириш шарти билан товарларга заявкалар қабул қиладилар. Автолавкалар колхоз правлениеси ва совхоз дирекцияси тасдиқлаган графикка мувофиқ навбатма-навбат дала шийпонларига бориб туради. Бригадалараро дала шийпонларида, шунингдек катта автомобиль йўллари кесишган жойларда, магазинлари бўлмаган кичикроқ қишлоқларнинг территорияларида 120 тага яқин махсус автолавка-прицеп ўрнатилади.

Кооператорлар чигит экувчиларнинг нонуштасига иссиқ обнон етказиб бериш ғамини еб қўйдилар. Республика колхоз ва совхозларида 2 минг 300 та нонвойхона ишга туширилмоқда. Буларнинг кўпчилиги марказлаштирилган йирик нонвойхоналар бўлиб, ҳар кеча-кундузда олти тоннагача обнон ёпиб беришга мўлжалланган.

ҚИШЛОҚДАГИЛАР САЛОМАТЛИГИНИНГ ПОСБОНЛАРИ

К. С. ЗОИРОВ,
Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри

Кўкламги дала ишлари бошланиши билан шаҳар медикларининг республика қишлоқларига чиқиб кетиши одат тусига кириб қолган. Бу йил ҳам шундай қилинади. Тошкент, Нукус ва область марказларидаги даволаш-профилактика ва илмий-тадқиқот муассасаларининг мингдан ортиқ шифокорлари — врачлар ва ўрта медицина ходимлари пахтакорлар, сабзавоткорлар ва ғаллакорлар ҳузурига йўл олади. Шифокорларнинг бир қисми ҳозирнинг ўзидаёқ далага чиқиб кетди. Бевосита дала шийпонларининг ўзида ва тракторчилар бригадаларида медицина ёрдами кучайтирилади.

Ҳар доим бўлганидек, бизнинг асосий вазифамиз касалликларнинг олдини олишдир. Қишлоқ касалхоналари ва амбулаторияларини мутахассислар билан таъминлашга катта эътибор берилмоқда. Етакчи олимлар маслаҳат бериш учун ўқтин-ўқтин шу жойларга бориб турадилар. Улар ҳозирдаёқ бир қанча қишлоқ жойларга бориб келишди. Қишлоқлардаги медицина муассасаларининг моддий базасини мустаҳкамлаш, уларни энг янги даволаш-диагностика аппаратлари, турли асбоб-ускуналар билан таъминлаш чоралари кўриб қўйилди. Кўчма шифохоналар деб аталувчи санитария авиациясидан тобора кенг кўламда фойдаланилмоқда. Дала шароитида овқат тайёрлаш устидан, муваққат болалар боғчалари ва бригада шийпонларида яслилар ташкил этиш устидан врачлар назорати кучайтирилмоқда.

Бу йилги мавсумда санитария-гигиена пропагандаси катта ўрин олади. Одамларни касалга чалинишдан сақлаб қолиш, заҳарли дориворларни ишлатганда эҳтиёт бўлиш, қишлоқ хўжалик травматизмига қарши кураш темаларида дала шийпонларида лекциялар, киносеанслар ўтказилади. Ҳозир санитария маорифи уйлари ўтказаётган семинарларда шу соҳада йўл-йўриқ бериш ишлари бошлаб юборилди.

Қизил Ярим Ой ташкилотлари ҳам қишлоқ меҳнаткашларининг саломатлигини қўриқлашда катта иш қилишлари лозим. 30 мингдан ортиқ активлар санитария нормалари қандай бажарилаётганлигини кузатиб турадилар, шахсий гигиена асосларини пропаганда қиладилар, беморларнинг жонига оро кирадилар.

ДАЛАДА КОНЦЕРТ

И. М. ФИДОРЕНКО,
Ўзбекистон ССР маданият министрининг ўринбосари

Ўзбекистон қишлоқларида уч мингга яқин клуб бор. Шуларнинг 765 таси колхоз клубларидир. 1243 та қишлоқ кутубхонаси ишлаб турибди. Шу муассасаларнинг активларини ҳозир далачилик бригадаларида тез-тез учратиб туришлари мумкин. Чигит экишнинг долзарб кунларида қишлоқдаги бутун маданий оқартув ишининг маркази далачилик бригадаларига кўчирилади. Дала шийпонларида кўргазмали агитация ташкил этилмоқда, турли ўйинлар ўтказиладиган майдончалар жиҳозланмоқда. Район кутубхоналари бу жойларга сиёсий ва бадиий адабиётлардан, илғор пахтакорларнинг тажрибаси тўғрисидаги китоблардан иборат кўчма кутубхоналар юборади.

Қишлоқлардаги маданий оқартув ходимларининг асосий вазифаси — Совет давлатининг 50 йиллигига тайёргарлик кўришдан иборат. Пойариқ маданият уйи яхши ташаббус бошлади. Шу маданият уйининг ёрдами билан Ленин номли колхозда ва бошқа бир қанча қишлоқ хўжалик артелларида бадиий ҳаваскорлик коллективларининг дала шийпонларида кўрсатиладиган байрам репертуари тузилмоқда. Андижон, Самарқанд ва бошқа областларнинг дала шийпонларида «ота-боболаримиз изидан» деган темада ёш китобхонларнинг конференциялари ўтказилади. Республика музейлари колхоз ва совхозларга юбилейга бағишланган кўчма виставкалар юбормоқда. Жумладан, Андижон область ўлкашунослик музейи катта виставка ташкил этди. Бу виставка Совет ҳокимияти йилларида область турмушида рўй берган ўзгаришлар билан қишлоқ меҳнаткашларини таништиради.

Ўзбекистон театрлари колхозларга концерт бригадалари юбормоқда. Улар пахтакорларга далада концерт қўйиб берадилар.

БОШҚАРАЙЛИК

Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти етиштирадиган ихтисослаштирилган бригадалар тузиш ўрнига бу экинларни турли бригадаларга бўлиб юбормоқдалар. Бу ҳол ана шу муҳим соҳада масъулиятсизлик юз беришига, сабзавот ва полиз экинларидан паст ҳосил олинишига олиб келяпти.

Деҳқончилик маданиятини ошириш — экин майдонларидан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликни кўпайтириш, колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш гаровидир. Шу боисдан бу муҳим масала қишлоқ хўжалик органлари, хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислар, партия ташкилотларининг диққат марказида туриши зарур.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, **деҳқончилик маданиятини ошириш учун курашни алмашлаб экишни тўғри уюштириш ва қатъий йўлга қўйишдан бошлаш лозим.** Алмашлаб экишнинг тўғри йўлга қўйилиши, ердан ва техникадан унумли фойдаланиш, агротехника тадбирларини намунали ўтказиш учун мустаҳкам асос яратиш имконини беради. Рационал алмашлаб экиш — бу, экин ерларида тартиб ўрнатиш демакдир. КПСС Программасида таъкидланганидек, **шунга эришмоқ керакки, ҳар бир колхоз ва совхоз агротехниканинг илғор усулларини рационал алмашлаб экишни қўллаш билан амалий равишда ўзлаштириб олсин.**

Экин майдонларидан интенсив фойдаланишни таъминлашда **ирригация** катта роль ўйнайди. **Суғориладиган ерлар бизнинг олтин фондимиздир.** Лекин шунга қарамай, хўжаликларда суғориладиган ерлардан фойдаланишда хўжасизлик кайфиятлари юз бермоқда. Кейинги икки йил ичида область хўжаликларида 6,1 минг гектар суғориладиган ер экин оборотига киритилди. Суғориш шохобчаларига эга бўлган экин ерларининг умумий майдони эса фақат минг гектар кенгайди. Демак, бир томондан, суғориладиган ерлар кенгайтирилаётгани билан, иккинчи томондан, эскидан экилиб келинган ерлар оборотдан чиқариб юборилмоқда. Айниқса, Марказий Фарғона ерларини ўзлаштириш қониқарсиз бормоқда. Ўтган йили белгиланган 6,5 минг ўрнига атиги 4,1 минг гектар ер ўзлаштирилди.

Область партия ташкилоти ва қишлоқ хўжалик органлари олдига бу соҳада юз бериб келган камчиликлардан тегишли хулоса чиқариб, ер ва сув ресурсларидан тўлароқ фойдаланиш вазифаси қўйилган. КПСС Марказий Комитетининг 1966 йил май Пленуми қарорлари асосида амалий иш программасини белгилаб олдик ва бу программани бажаришни ўз фаолиятимизнинг ажралмас қисми деб ҳисоблаймиз.

КАДРЛАР — ОЛТИН ФОНДИМИЗ

ЖАМОАТ хўжалигини мустаҳкамлаш, экономикани тўғри юритиш учун кадрларимиз илмий билимлар билан қуролланган бўлиши шарт. Ҳозир ҳар бир колхозчи, совхоз ишчиси ижтимоий даромад тақсимотини такомиллаштириш, нормалаш методларидаги, хўжаликларда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашдаги асоссиз тафовутларни тугатиш зарурлигини тушунади. Буларни ишлаб чиқариш жараёнларини бузмаган ҳолда амалга оширишни ҳаммадан кўра экономист яхши билади. Шу жиҳатдан ҳам **умумий иқтисодий таълим зарур** бўлиб қолди. Бир вақтлари агротехминимум системаси ишлаб чиқилганди. **Бизнингча,** экономика соҳасидаги бундай система ҳозир ҳам зарур бўлиб қолди.

Колхозчилар ва совхоз ишчилари иқтисодий билимларни қанча тез эгаллаб олишса, хўжаликларни шунча тез ва комил ишонч билан ривожлантириш мумкин. Иқтисод фани билимлари даставвал партия, совет, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбар кадрлари учун ниҳоятда зарур. **Қишлоқ хўжалигининг муайян соҳасига раҳбарлик қилиш ишнинг кўзини билишга, объектив шарт-шароитларни ҳисобга олишга, фан ва илғор тажриба ютуқларидан, даставвал иқтисодий қонунлардан фойдалана билишга асосланмоғи лозим.**

Кўпчилик раҳбар ходимлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, бухгалтер ва экономистлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда сиртдан ўқиб, олий ва ўрта махсус таълим олишди, малакани ошириш курсларида билимларини оширишди. Лекин шунга қарамай, бу соҳада кўзланган мақсадга ҳали эришганимизча йўқ. 230 колхоз раисидан 94 киши, 232 колхоз бош бухгалтеридан 34 киши, 215 экономистдан 116 киши олий ва ўрта махсус маълумотли эканлиги ҳам шундан далолат бериб турибди. Ҳозир колхозлардаги 447 бухгалтер ва экономистдан 251 кишининг махсус маълумоти йўқ.

Бу соҳада Андижон районида аҳвол айниқса ёмон. Райондаги 48 бухгалтер ва экономистдан 38 тасининг махсус маълумоти йўқ. Совхозларда ҳам аҳвол бундан яхши эмас. 34 экономистдан 9 тасининг махсус билими йўқ.

Буларнинг ҳаммаси иқтисодчи кадрлар маълумотини оширишга жиддий эътибор бериш, айни вақтда хўжаликлар раҳбарларининг маълумотини ошириш масаласини алоҳида диққат марказида тутиш лозимлигини тақозо этмоқда.

Ҳозирги шароитда **экономист — бутун ишлаб чиқариш фаолиятининг марказий фигурасидир.** Образли қилиб айтганда, **жамоат хўжалигининг калити экономистнинг қўлида, у маблағларни сарфлаш жараёнига фаол аралаша олади, ишлаб чиқариш ходимлари, мансабдор шахсларга таъсир кўрсата олади, тежаш режимига қатъий риоя қилишни талаб эта олади.** Лекин ҳали шундай иқтисодчи кадрларимиз ҳам борки, улар маблағ сарфланишини назорат қилиш ўрнига ўзларининг фаолиятсизликлари ва билимсизликлари оқибатида хўжасизликка йўл очиб берадилар.

Масалан, Ғулом Солиев Москва районидаги Фрунзе номли колхозда экономист бўлиб ишлайди. Бу колхозда хўжалик ҳисоби аслида йўқ, негаки, меҳнат ва материал-пул воситаларининг харажат қилиниши устидан назорат ўрнатилмаган. Натижада сметанинг барча моддалари бўйича ортиқча харажатга йўл қўйилган. Бу ҳол колхозчилар меҳнатига гарантияланган ҳақ тўлашда 78 минг сўм пул етмай қолишига олиб келган.

Хўжаликларда иқтисодий ишларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан унинг ташкил этилишига боғлиқ. Районларда ташкил этилган иқтисодий кенгашлар ва хўжаликлардаги иқтисодий анализ бюролари иқтисодий ишни яхшилашда яқиндан ёрдам бермоқда.

Биз В. И. Лениннинг иқтисодий анализ ролига қанча юқори баҳо берганлигини ҳамиша эсда тутишимиз лозим. «Ишбилармон экономист, — деган эди у, **— ҳар қандай бемаза тезислар тузиш ўрнига фактларни, рақамларни, маълумотларни пухта ўрганади, ўз амалий тажрибамизни чуқур анализ қилади, хатоларни кўрсатади, уларни тузатиш йўлларини айтиб беради».**

Колхоз ва совхозлардаги иқтисодий ишларга раҳбарлик қилишда райком ва райижрокомлар алоҳида роль ўйнайдилар. Райкомларнинг биринчи секретарлари район иқтисодий кенгашига раҳбарлик қилиб, улар иқтисодий ишларни юқори даражага кўтариш, кадрларнинг иқтисодий ўқишини пухта уюштириш, колхоз ва совхозлардаги иқтисодий анализ бюролари фаолиятини йўналтириб туришлари зарур.

Областимиз меҳнат аҳли улуғ саналар — Буюк Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлаш учун умумхалқ мусобақасига қўшилиб, коммунизм ноз-неъматларини мўл-кўл қилиш учун енг шимариб ишга киришдилар. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бюроси бутун республикамизда авж олган бу ҳаракатнинг моҳиятига алоҳида эътибор бериб, 1967 йилда республика халқ хўжалигида, жумладан колхоз ва совхозларда иқтисод қилиш ва тежамкорликнинг оммавий кўригини ўтказиш ҳақида қарор қабул қилди. Биз мана шу кўрикни ҳамма ерда уюшқоқлик билан ўтказиш, колхоз ва совхозларда ижтимоий бойлигимизни тежаш юзасидан сиёсий ва оммавий ишларни кучайтириш, шу тариқа материал, меҳнат ва пул маблағларидан оқилона фойдаланишга эришиш учун курашмоқдамиз.

Область партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг бутун куч-ғайратини беш йиллик иккинчи йили вазифаларини тўла ва ошириб адо этиш, улуғ айёмларни муносиб меҳнат ғалабалари билан нишонлаш учун умумхалқ курашига сафарбар этадилар, бу йўлда ташкилотчилик, тарбиявий ва сиёсий-оммавий ишларнинг хилма-хил форма ва усулларидан фойдаланадилар.

Республика областларида беда экишнинг бориши тўғрисида 1967 йил 20 мартга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Самарқанд	73,2
Андижон	67,2
Сирдарё	58,0
Фарғона	56,1
Сурхондарё	52,1
Тошкент	40,5
Қашқадарё	40,2
Бухоро	39,2
Хоразм	1,2
ҚҚ АССР	—

Элларга, тилларга достон Мирзачўл!

ТАРИХ СЎЗЛАЙДИ:

(1917 й. февраль — ноябрь)

22 март, чоршанба.

ЛОМАКИНО, ОБРУЧЕВО. Ломакино ва Обручево станцияларининг бошлиқлари Самарқанд губернаторига юборган телеграммаларида қимматчилик натижасида маҳаллий аҳолининг қўзғолонга тайёргарлик кўраётганлигини билдириб, зудлик билан 10 тадан милтиқ (ўқлари билан) юборишни илтимос қилган.

6 апрель, пайшанба

ЖИЗЗАХ. Шаҳар ва уезддаги маҳаллий аҳоли йиғилиши Советларнинг янги ҳокимиятини, ишчи, солдат ҳамда мусулмон депутатлари Советини... табриклайди ҳамда эски режим тарафдорларининг ҳаммасини қамоққа олишни талаб қилади.

16 апрель, якшанба

ЖИЗЗАХ. Жиззах уездидаги меҳнаткаш-ўзбеклар ариқ оқсоқоли устидан уезд бошлиғига шикоят қилдилар, чунки оқсоқол сувни бойларга пора олиб берар эди. Меҳнаткашлар ариқ оқсоқолини ишдан олиб ташлашни сўрадилар ва янги ариқ оқсоқоли сайлаш учун рухсат берилишини илтимос қилдилар.

22 апрель, шанба

ЖИЗЗАХ. Шаҳар меҳнаткашлари ишчи ва солдат депутатлари Советига мурожаат қилиб, эски маъмурият вакилларини бошқариш ишларидан олиб ташлаш ва маҳаллий ҳокимият функцияларини ўз қўлларига олишни сўрадилар.

26 апрель, чоршанба

СИРДАРЁ МУЗОФОТИ. Ишчи депутатлари Советларининг музофот съездини чақириш масаласи бўйича тайёргарлик кўрувчи бюронинг йиғилиши бўлди. Унда съезднинг кун тартиби ишлаб чиқилди. Кун тартибига Советнинг фаолияти ҳақида ҳисобот, ташкилий масалалар, матбуотни ташкил этиш ҳақида ахборот, аксилинқилобчиларга қарши кураш, Советларнинг Бутунроссия съездига делегатлар сайлаш масалалари киритилди. Съездда қандай миллатга мансуб бўлишидан қатъи назар, ҳар 500 кишидан битта делегат сайлашга қарор қилинди.

6 июнь, сешанба

Ишчи ва солдат депутатлари Сирдарё музофоти Совети ер комитетлари ҳақида низом лойиҳасини ишлаб чиқиш учун комиссия ташкил этди.

Июнь

МИРЗАЧЎЛ. Бир группа солдатлар йирик арендаторларнинг 400 десятина ерини, концессионер инженер Чаевнинг пахта экилган 600 десятина ерини тортиб олдилар. Солдатлар бутун ҳосилни ўзаро ва маҳаллий чорикорлар билан бирга бўлиб олишга қарор қилдилар. Пахта етиштиришда чорикорлар ишлаган эди. Чаевга ер арендаси бўйича ва чигит экишга кетган харажатлар бўйича ҳар десятина ер учун 80 сўм ҳисобидан пул беришга қарор қилинди.

17 август, пайшанба

Қирғиз (қозоқ) депутатлари Сирдарё музофоти Совети ташкил этилди.

19 август, шанба

ЖИЗЗАХ. Шаҳардаги барча ҳарбий ва ишчи ташкилотларининг бирлашган йиғилишида ВЦИКнинг Стокгольм конференциясини чақириш тўғрисидаги телеграммаси маъқулланди. Йиғилиш қатнашчилари конференцияни чақириш тўғрисидаги ғояни қўллаб-қувватлаш билан бирга, ўзларининг бирдам ва уюшқоқ эканликларини кўрсатиш учун намойиш уюштиришга қарор қилдилар ва ўзларининг ВЦИКка ишонч билдиражакларини ифодаладилар.

30 сентябрь, шанба

СИРДАРЁ МУЗОФОТИ. Ишчи ва солдат депутатлари Сирдарё музофоти Совети очарчиликка қарши кураш чораларини кўриш мақсадида Советнинг вакилини ғалла тайёрлаш бўйича иш олиб бориш учун Акмолинск областига делегат қилиб юборди.

21 октябрь, шанба

ЖИЗЗАХ. Жиззах гарнизони солдатларининг йиғилишида Петроградан қайтиб келган солдат-большевик А. И. Фролов доклад қилди. У ўз докладида урушни давом эттираётган Муваққат ҳукуматининг сиёсатини қаттиқ танқид қилди ва хизматдан бўшаб кетаётган солдатларни яна қўлларига қурол олишга, буржуазияга ва унинг ҳомийларига қарши аёвсиз кураш олиб боришга чақирди.

28 октябрь, шанба

ЖИЗЗАХ. Жиззах темир йўл районы меҳнаткашлари ўзларининг умумий йиғилишларида ўлка комиссари Коровиченконинг хатти-ҳаракатларини қонунсиз деб ҳисобладилар ва қўзғолон кўтарган Тошкент пролетариатини қўллаб-қувватлашга қарор қилдилар.

8 ноябрь, чоршанба

СИРДАРЁ МУЗОФОТИ. Ишчи, солдат ва ўлка депутатлари музофот Совети Муваққат ҳукуматнинг музофот комиссари полковник Тризнани вазифасидан олиб ташлаш тўғрисида қарор қабул қилди ва Советга бутун ҳокимиятни ўз қўлига олишни топширди.

(«Ўзбекистонда Октябрь революцияси воқеалари хроникаси»дан олинди).

ДЎСТЛИК ТИМСОЛИ

«Пахтаорол» совхози тарихини биларсиз. Кўчманчи қозоқлар бу ерга келиб ўтроқ бўлиб қолганлар. Шунда 9,5 километр масофада канал қазиб, сув олиб келишган ва биринчи совхоз ташкил этишган. «Пахтаорол» Совет Иттифоқидаги дастлабки давлат хўжалигидир. У 1922 йили «Грузаренда» номи билан аталарди.

«Грузаренда» атиги икки йил турди. Сўнгра унинг ўрнига ҳозирги «Пахтаорол» совхози ташкил топди.

Бизнинг колхозимиз шу совхоздан кейин вужудга келган. Уруғлик чигитни ана шу совхоздан олганмиз. Ҳозир ҳосилдорлик жиҳатидан илғор хўжалик қаторига етиб оляпмиз. Пахтачилигимиз тарихи анча узоқдан бошланади. Аслини олганда биз пахта етиштиришни қардошларимиз — ўзбеклардан ўрганганмиз. Шунинг учун ҳам пахтани қардош халқлар дўстлигининг тимсоли деб ҳисоблаймиз.

Қозоғистон ерларининг бир қисми Ўзбекистон ССРга ўтказилгач ва мустақил Сирдарё области ташкил этилгач, бу дўстлик тағин ҳам мустаҳкамланди, камол топмоқда. Булар ҳаммаси Октябрнинг бизга инъом этган асл мевасидир. Капиталистик дунёда эл-элга, миллат-миллатга қўшилиши учун қуролли қўзғолонлар, урушлар олиб борилади, қанчадан-қанча қон тўкилади.

Бизда эса элатлар-элатларга ўз хоҳиши, истаги билан қўшилиб, умумманфаат йўлида меҳнат қиламиз.

Т. ҚОЛБЕКОВ, У. ЖАНДАРОВ,
Пахтаорол районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиқлари.

ҚОНЛИ ТЎҚНАШУВЛАР

Мендан Жиззах қўзғолони ҳақида жуда кўп сўрашади. Фурсатдан фойдаланиб, кўрган-билганларимни газетангиз орқали айтиб бера қолай.

1916 йилнинг 13 июль куни эди. Бозор куни эмасми, мен ҳам рўзғоримиз учун майда-чуйда олгани шошилдим. Бозорга етишим биланоқ, одамлар бир жойга йиғилиша бошлади. Сўнгра улар шовқин-сурон кўтаришиб қўзғалишди. Мен ҳам уларга эргашдим. Бу пайт бозордаги чойхонада старшина Мирзаёр деган киши ўтирарди. Одамлар унга яқинлашишди. Қайси бир кампир аламини ичига сиғдира олмай, Мирзаёрга гапира бошлади:

— Инсофингиз борми, ўзи, биродар? Бирдан-бир ўғлимни олиб кетасизми, нега бойваччаларнинг бир нечтадан ўғли бўлатуриб уларга индамайсиз?

Гап йигитларни мардикорликка олиш тўғрисида бораётганлигини пайқаб олдим. Мирзаёр кампирнинг арзи-додига қулоқ солмади, кимни оламиз, кимни қўямиз, бу сенинг ишинг эмас, деб дўқ-пўписа қилди.

Одамларнинг ундан баттар ғазаби келди. Дамин кулол деган киши болғи кампирнинг тарафини олди. Старшина уни ҳам жеркиб ташлади. Йиғилган кишилар Мирзаёрга ёпирилишди ва уни шу заҳотиёқ уриб ўлдиришди...

Жиззах қўзғолони даврида жуда кўп қонли тўқнашувлар бўлганлиги ҳали-ҳали эсимда. Эски шаҳар ёндириб юборилди ва текислаб ташланди. Аҳоли аёвсиз равишда калтакланди, шаҳардан анча олис жойга ҳайдаб чиқарилди. Назирхўжа эшон, Абдураҳмон жевачи ва бошқалар ҳақида: «Назирхўжа пошшо бўлиб, жевачилар вазир бўлиб, Жиззахни вайрон айлади», деб қўшиқ тўқилгани бежиз эмас-да!

Ҳ. НОСИРОВ,
Жиззах районидаги «Москва» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

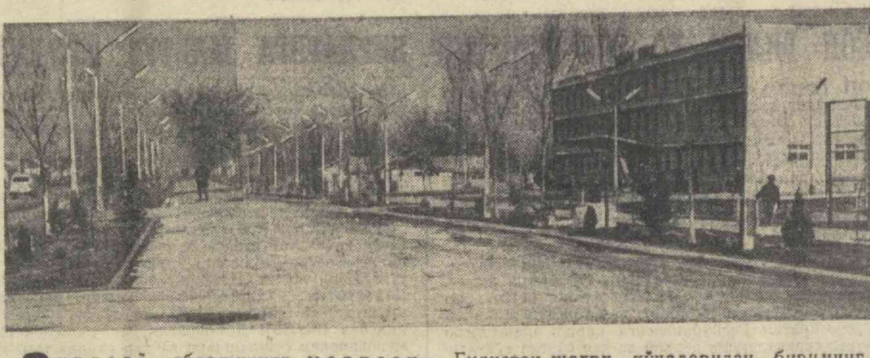

Сирдарё областининг маркази — Гулистон шаҳри кўчаларидан бирининг кўриниши.

А. Тўраев фотоси.

МИНГ РАҲМАТ!

Инқилоб ғалабасидан кейинги йилларни ҳали-ҳали эслайсан, киши. Бизнинг Ховосда босмачилар хуружи авж олган, улар одамларни роса қийнаган пайтлар эди. Кундуз кунлари уйдан чиқишга қўрқишарди одамлар. Лекин довюрак, шербилак йигитларимиз асло чўчимадилар. Улар керак бўлса, озодлик учун жон фидо қилишга тайёр эканликларини амалда исбот этдилар.

Босмачиларга қарши кураш учун даставвал Коммунистик партия сафига кириш лозим деб ҳисоблардик биз. Шундай қилдик ҳам. Ака-ука иккаламиз ҳам 1919 йили партия сафига кирдик.

Ленин партияси аъзолиги билетини олар эканмиз, биз, биринчи темир йўлчилар тоғлар ошиб, чўл кезиб босмачиларга от қўйдик. Ховос, Зомин тоғларида, Ўратепада, Мирзачўл ерларида улар билан кечаю-кундуз олишдик. Бу билан биз биргина ўзимизни эмас, кўпчиликни, бола-чақаларимизни асраб қолдик.

Шахсий пенсияга чиққанимизга қадар бутун кучимизни сарфлаб, темир йўлда ишладик. Қариндош-уруғларимиз Ховос атрофидаги колхозларда меҳнат қилишди. Мана энди ўша кунларни эслаб, бизга мадад берган, бизни қўллаб-қувватлаган партияга минг раҳматлар, деймиз.

Ака-ука
ПЎЛАТ ва ҲАСАНБОЙ Абдукаримовлар,
1919 йилдан буён КПСС аъзолари.

Собиқ танкчи, эндиликда чўлқувар, Боёвутдаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсунбой Латипов.

НАРКОМ БУШУЕВ

Михаил Михайловични Сирдарё область меҳнаткашлари Нарком Бушуев деб аташади. Бунинг ўзига хос тарихи бор. М. М. Бушуев биринчи агрономлар қаторида 1905 йилда Мирзачўлга келган. Бутун ҳаётини, билимини Мирзачўл ерларини обод қилишга бағишлаган. У Мирзачўлдаги тажриба станциясига бошлиқ қилиб тайинланган кунданоқ шўр ерларда алмашлаб экиш схемасини жорий этган олимдир.

Бушуев инженер Ф. П. Моргуненков билан ҳамкорликда Мирзачўл ерларини мелиорациялаш проблемасини ҳал қилди. Ажойиб агроном ва новатор ёпиқ дренажлар қуриш планини тузиб, амалга оширди.

Мирзачўлдаги у бошчилик қилган тажриба станцияси қисқа вақт ичида намунали хўжаликка айланди. Тажриба станцияси 1912 йили ҳар десятина ердан 35 центнердан пахта олди. Ўша йили якка хўжаликлар ҳар десятина майдондан 13-14 центнер ҳосил кўтаришган эди.

Михаил Михайлович Улуғ Октябрь социалистик революцияси ҳақидаги хушхабарни қувонч билан кутиб олди. 1918 йили Коммунистик партия сафига кирди. Орадан кўп вақт ўтмай, Туркистон Марказий Ижроия Комитетига аъзо қилиб сайланди ва Мирзачўл уезд ер-сув бошқармасининг раиси этиб тайинланди.

Талантли агроном, ажойиб олим М. М. Бушуев Туркистон республикасининг биринчи Ер ишлари Халқ Комиссари қилиб тайинланади. У ана шу вазифада ғайрат кўрсатиб ишлади, Фарғона, Самарқанд ҳамда Мирзачўл ерларини суғориш, мелиорация қилиш ишларида актив қатнашди.

Мирзачўлликлар «Нарком Бушуев» деб атаган бу одам сўнгги йилларда СССР Ер ишлари Халқ Комиссарлиги ва Госпланда раҳбарлик лавозимларида ишлаб катта обрў қозонди.

Бушуев ингичка толали пахта етиштиришнинг ташкилотчиси, Мирзачўлда юқори ҳосил олишнинг биринчи омилкорларидан. У ҳозир орамизда бўлмасада, мирзачўлликлар тилида, дилида, қалбида мангу яшайверади.

А. МАМЕДОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

ЎНИНЧИ БАҲОР

Бундан ўн йил муқаддам бу ерлар қип-қизил чўл эди. 1957 йилнинг 15 мартида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Янгиер шаҳрини барпо этиш тўғрисидаги фармони чиқди. Ўшанда қувиллаб ётган даштда — Ховос станцияси яқинида бинокорларнинг дастлабки вагончалари пайдо бўлди, чодирлар тикланди. Орадан ўн йил ўтиб кетди. Лекин бу ерларни энди таниёлмайсиз. Чўлда шундай азим ва фусункор шаҳар қад кўтардики, кўрган киши қойил қолади.

Мирзачўлга келганимга ўн бир йил бўляпти. Дастлабки вақтлари Янгиер шаҳри қурилишида қатнашдим. Шаҳар қад кўтара бошлагач, бульдозер ва скреперларда ер текисладим. Янги совхозлар ташкил этишда, қўриқ очишда иштирок этдим. Ҳар йили пландаги 95 минг кубометр ўрнига 140-160 кубометр ҳажмдаги тупроқ ишларини бажардим.

Чўлда амалга оширилаётган ишларни кўриб бениҳоя қувонасан, киши. Янгиер шаҳрининг барпо этилганлиги совет кишилари ақл бовар қилмайдиган ишларни бажаришга қодир эканликларини яққол исботлаб турибди. Биз шаҳарда ўнинчи баҳорни кутиб олдик. Биз шаҳарнинг биринчи ўғлонлари, биринчи фарзандлари, биринчи қурувчилари бўлганлигимиз учун ҳам бахтиёрмиз. Чунки унинг ҳар бир ғиштида бизнинг қўлимиз, бизнинг изимиз бор.

Янгиернинг шинам уйларида неча минглаб чўлқуварлар истиқомат қилишяпти. Кино-театрлар, бинокорлар саройи, 5 та мактаб, музей, билим юрти, гидромелиорация техникуми, стадион, шифохона, неча ўнлаб магазинлар, ошхоналар, кафелар меҳнаткашлар хизматида.

Ҳозирги Янгиер — Мирзачўлга бошланган ҳужумнинг марказидир. Бу ерда чўлқуварларнинг бош штаби — «Голодностепстрой» жойлашган. Шаҳар яқинида темир-бетон буюмлари ва конструкциялари комбинатининг ҳашаматли корпуси кўкка бўй чўзмоқда.

Шундай шаҳарни бунёд этишда қатнашганлигинг, унга ҳаёт олиб келган кишилар сафида бўлганлигинг учун ҳам ўзингни бахтиёр ҳис этасан, киши!

А. АЛИЕВ,
бульдозерчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

БИРИНЧИ МУАЛЛИМ

Ўртоқ Иброҳим Мустафоқулов! Бизнинг болаларни коммунистик руҳда тарбиялаш, ўқитиш ва педагоглик ишлари соҳасида кўрсатган гўзал фаолиятингиз учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 1941 йил 14 январь фармони билан Сизга «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» унвонини берди. Бу ҳужжатга Йўлдош Охунбобоев имзо чеккан.

Шу сатрлар ҳозир Форишдаги Илончи қишлоғида яшаётган кекса мураббий Иброҳим ота Мустафоқулов ҳақидадир. Ҳа, отахон неча асрларга татийдиган хайрли ва савоб иш қилиб қўйган.

Ёш Иброҳим 1918 йилнинг май ойида Нуротадаги Синтоб қишлоғига муаллим бўлиб боради. Тўғрироғи, мактаб очиб, уйма-уй юриб болаларни рўйхатга олади. У биринчи муаллим эди. Орадан бир йил ўтгач Жиззахдаги малака ошириш курсида ўқиб, она қишлоғи — Форишдаги Осмонсойга қайтади. Бироқ руҳонийлар уни қувғин қилишади. Тағин Синтобга қайтади. Ўқитувчилик касбини давом эттиради.

Йиллар ўтади. Муаллим Мустафоқулов энг яхши, энг дилкаш ва меҳрибон мураббий сифатида ҳаммага танилади. Хуллас, қарийб 50 йиллик фаолиятини ёш авлод тарбиясига бағишлайди. Саводсизликни тугатиш, қишлоқда маданий революцияни амалга оширишдаги хизматлари учун у бир неча бор мукофотланган.

Ҳозир ҳузур-ҳаловатда яшаётган бу кишининг етти фарзанди ва ўттиз невараси бор. Ҳаммаси Октябрь фарзандлари.

М. ИКРОМОВ,
журналист.

Китоб ихлосманди ва тарғиботчиси Саодатхон Мирзаева. Сиз уни Фориш райони марказидаги кутубхонада учратасиз. Ҳа, у Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига оид адабиётларни сизга танлаб беради.

ЧЕТ ЭЛЛИКЛАР МИРЗАЧЎЛ ҲАҚИДА

Мирзачўлда қурилаётган ирригация иншоотлари тажрибасидан Ориенте дарёси иншоотларида ҳам фойдаланиш мақбулдир.

Фидель КАСТРО.

* * *

Чўлдан бораётиб кутилмаганда сув, пахта ва қайноқ ҳаётни кўриб тўлқинланиб кетасан, киши. Шундай тарихан қисқа муддатда чўлни гуллатиб юборганликларига ҳатто ишонгинг келмайди. Ҳамма ёқда биз жуда катта меҳнатнинг маҳсулини кўрдик. Катта Фарғона каналини қурган ва Мирзачўлни забт этаётган совет кишиларининг қудратли иродасига қойилмиз.

Петер ВАЙДА,
венгер журналисти.

* * *

Мирзачўл — бу ҳақиқатан ҳам гигант қурилишдир. Бундай қурилиш ҳажми бутун дунёда ҳам кам.

Ф. ЛЯМУР,
ер қурилиши Франция миллий компаниясининг президенти.

* * *

...Мирзачўлнинг ваҳимали қиёфасини бепоён узумзорлар ва пахтазорлар манзараси билан алмаштириш учун катта ишлар қилиняпти... 17-совхоздаги биз борган уйни Қўшма Штатларда «дуплекс» деб аташ мумкин. Бу икки қаватли уй иккига бўлинган. Унда икки оила яшайди. Уй атрофидаги чорбоғ ҳам иккига бўлинган. Уйнинг биринчи қаватида ошхона, чўмилиш хонаси, меҳмонхона-овқатланиш хонаси, телевизор ва холодильник бор. Боғ томонда ёпиқ айвон қурилади. Иккинчи қаватда иккита дам олиш хонасида жовонлар қўйилган...

Танаси ОКА,
АҚШнинг таъсирли буржуа газетаси мухбири.

ПАРТИЯ ИРОДАСИ БИЛАН

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси натижасида бизнинг мамлакатимиз янги ҳаёт қуришнинг ҳали ҳеч ким босиб ўтмаган янги йўлига қадам қўйди. Мураккаб шароитни билиш ва социалистик қурилиш планини ишлаб чиқиш учун Лениннинг даҳоси мадад берди.

Октябрь ғалабасидан сўнг орадан бир неча ой ўтгач, Халқ Комиссарлари Советининг В. И. Ленин раислигидаги йиғилишида пахтачиликни ривожлантириш масаласи муҳокама қилинди. 1918 йилнинг 24 мартида эса Ленин Халқ Комиссарлари Совети чақирган комиссия йиғилишига шахсан раҳбарлик қилди. Бу йиғилишда Туркистонда суғориш ишлари тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди. В. И. Ленин мутахассисларнинг фикрларини диққат билан тинглади, Ватан пахтачилигини ривожлантириш йўллари тўғрисида кўпгина қимматли мулоҳазалар билдирди. Шу йиғилишда Владимир Ильич Мирзачўл ва Далварзинда жуда йирик массивларни ўзлаштира бошлашга киришиш тўғрисидаги таклифни ва ана шу ерларни суғориш лойиҳасини маъқуллади.

1918 йилнинг 17 майида Ленин Туркистон ўлкасида суғориш ишларига 50 миллион сўм маблағ ажратиш ва бу ишларни ташкил этиш тўғрисидаги Декретни имзолади.

Улуғ доҳий Декретига биноан, суғориш системалари қурилишига амалий раҳбарлик қилиш учун Туркистондаги ирригация ишларига бошчилик қилувчи махсус бошқарма—Иртур тузилди ва у йирик мутахассислар билан таъминланди. Мирзачўлни жуда яхши билган рус инженери Г. Ризенкампф ана шу бошқарманинг техника директори, унинг коллегия раиси ва техника комитетининг раиси қилиб тайинланди.

Бошқарма ҳузурида махсус сиёсий комиссар лавозими таъсис этилиб, унинг вазифалари Декретда баён қилиб берилди. А. Никитский, В. Смирнов ва К. Сундатов Иртурнинг сиёсий комиссарлари қилиб, Б. Лодигин бошқарма маъмурий ва молиявий қисмининг директори этиб тайинланди.

В. И. Лениннинг кўрсатмаси билан Москвадан, Петроградан ва мамлакатнинг бошқа саноат марказларидан узоқ Туркистонга йирик мутахассис инженерлар, агрономлар, ирригаторлар, механиклар жўнатилди. Лениннинг элчилари маҳаллий партия ва хўжалик ташкилотларининг ёрдамига таяниб, Мирзачўлда қурилиш ва ерларни ўзлаштириш ишларини ташкил этишни қизғин бошлаб юбордилар.

Партия Мирзачўлга энг яхши мутахассисларни йўллади. Чунончи, 1923 йилда бутун Туркистон республикасида мавжуд бўлган 261 сув хўжалиги мутахассисидан 40 киши Мирзачўлда ишлаётган эди. Ана шу вақтда деҳқончилик ва ирригация соҳасидаги илмий тадқиқот ишлари ҳам бир мунча жонланди.

1924 йилда «Пахтаорол» совхози вужудга келди. 1928—1930 йилларда «Малик» ва «Боёвут» пахтачилик совхозлари ташкил этилди. Мирзачўл ерларини ўзлаштириш ва суғориш тўғрисидаги Ленин ғоялари қадамба қадам амалга оширила борди. 1940 йилга келиб ўзбек, қозоқ ва бошқа халқларнинг куч-ғайрати билан партия ва ҳукуматнинг катта ёрдами туфайли Мирзачўлнинг серунум ерларидан 137 минг гектари суғориладиган бўлиб қолди.

Сталинград остоналарида фашистлар тор-мор этилаётган кунларда, 1943 йилнинг бошларида СССР Давлат мудофаа комитети Сирдарёда Фарҳод гидроэлектростанциясини қуриш тўғрисида қарор чиқарди. Кўпгина қийинчиликларга қарамай, Ўзбекистон меҳнаткашлари Фарҳод ГЭСини муваффақиятли қурдилар.

Ленин ғояларини амалга ошириш мақсадида 1956 йилнинг августида ва 1958 йилнинг июнида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Мирзачўлдаги қўриқ ерларни суғориш ва ўзлаштириш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Коммунистик партиянинг даъвати билан, қалб амри билан бепоён Ватанимизнинг барча бурчакларидан Мирзачўлга неча минглаб йигит-қизлар, юзлаб мутахассис қурувчилар, ирригаторлар, механизаторлар, инженерлар келишди. Бу ерда ишлар мисли кўрилмаган даражада кенг қулоч ёйди. Кейинги йилларда Янгиер шаҳри қад кўтарди. 130 минг гектардан кўпроқ қўриқ ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилди, 16 та обод совхозлар барпо этилди.

1963 йилнинг февралида Сирдарё области тузиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бу область бутун Мирзачўлни ва Фориш чўлидаги ерларнинг бир қисмини ўз ичига олади. Янги областнинг майдони 23 минг квадрат километрни ташкил этади.

Сирдарё областида 660 мингга яқин киши истиқомат қилмоқда. Мирзачўлни забт қилувчилар коллективи чинакам дўстлик оиласига бирлашгандир.

Қўриқ ер қурувчилари ва уни ўзлаштирувчиларнинг ишидан совет кишилари ғоят мамнун. 1966 йилда «Голодностепстрой» янги ерларни суғориш ва ўзлаштириш соҳасида эришган жуда катта муваффақиятлари учун Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги арафасида мамлакатда энг йирик энергетика гиганти — Сирдарё ГРЭСи қурила бошлади. Мирзачўл районларида янги саноат корхоналари ва ўқув юртлари, шу жумладан Жиззахда йирик полиэтилен буюмлар заводи ва Гулистонда 4000 студентга мўлжалланган давлат педагогика институти қурилади.

А. АБДУНАБИЕВ,
тарих фанлари кандидати.

Сирдарёнинг юбилейга армуғони

	Етиштирилади	Давлатга сотилади
Пахта	482 минг т.	482 минг т.
Дон	165 »	65 »
Шу жумладан:		
шоли	13 »	7 »
Гўшт (тирик вазнда)	19 »	16 »
Сут	38 »	29 »
Тухум	14 милн. дона.	14 милн. дона
Пилла	400 тонна.	400 тонна.
Жун	2370 тонна	2370 тонна.
Сабзавот	25 минг т.	13 минг т.
Қартошка	14 »	1000 тонна.
Полиз экинлари маҳсулоти	47 »	55 минг т.
Мева	12100 тонна	3000 тонна
Узум	18000 »	17000 »

РАҚАМЛАР ҲИКОЯСИ

1917 — 1927

1918 йилнинг майида Халқ Комиссарлари Советининг тарихий Декретига ўртоқ Ленин табаррук имзосини чекди. Унда Мирзачўлда 500 минг десятина ерни суғориш ва бу иш учун маблағ ажратиш зарурлиги таъкидланди. 1922 йили Мирзачўлда 18 минг гектар ер суғорилди.

●

1927 — 1937

Мирзачўлда суғориш ишлари ривожлана бошлади. Биринчи беш йиллик бошларида, яъни 1929 йил октябрида СССР давлат план комитетининг Олий сув-техника совети Мирзачўлни суғориш юзасидан бир группа совет олимлари томонидан тузилган лойиҳани қараб чиқди.

●

1937 — 1947

Бу ўн йиллик давомида чўлни ўзлаштириш ва суғориш ишлари бирмунча жонланиб кетди.

1939—1940 йилларда партия ва ҳукуматимиз Мирзачўлни ўзлаштириш юзасидан бир қанча қарорлар қабул қилдилар.

●

1947 — 1957

1949 йилнинг апрель ойида Мирзачўлда 30 минг гектардан кўпроқ ерни ўзлаштириш ҳақида Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг қарори чиқди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1956 йилдаги август қарорига биноан тағин 300 минг гектар ерни ўзлаштириш кўзда тутилди.

●

1957 — 1967

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети 1958 йилнинг 14 июнида Мирзачўл ҳақида яна қарор қабул қилишди

Бултур қарийб 460 минг тонна пахта етиштирилди.

Газетамизда Россия Федерацияси ҳафталиги

ШУКРУЛЛО.

СЕВГИМ СИРИ

ПОЭМАДАН ПАРЧА

. . . .

Бирданига тўхтади поезд.
(Баландликда кичик бир
разъезд)

. . . .

Нурга чўмган Сибирь ҳаммаси,
Кўринарди шу ердан ёрқин.

. . . .

Йўл сўрадим қиздан.
— Йўл узоқ.
Урмонзорда адашма, сўқмоқ!..—
Шу сўзида «истасанг туна,
Рус уйининг эшиги очиқ.
Кимлигингни биламан, жўра,
Ватандошлик жондан ҳам
ортиқ...»

. . . .

Унга қараб қувноқ ёшлигим,
Хушчақчақ тонг ва гўзал баҳор,
Пушкин шеърин ёд олганлигим
Хаёлимда мавж урди такрор.
Мен шуларни эслаган маҳал
Гўзалликнинг сирин қилдим
ҳал:
Рус кишисин шу фазилати,
Инсон учун вафодорлиги,
Муҳаббатда бир гўзал эмас,
Жанг, меҳнатда мададкорлиги,
Уйғотганди қалбимда севги.
Мафтун қилиб минг гўзал кабн.
Бундан ортиқ гўзаллик борми?
Гўзал эди унинг соф қалби.

● ● ● ● ●

Суратда Москвалик бинокорлар қурган уй-жой бинолари.
И. Глауберзон фотоси.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ҚУДРАТЛИ ИРМОҚЛАР

РУС ВА ЎЗБЕК ХАЛҚЛАРИ БУЮК ДЎСТЛИГИ ТАРИХИДАН

Революциягача бўлган Туркистон «халқлар турмаси» Россия империясининг энг чет ва қолоқ ўлкаларидан бири эди. Маҳаллий халқларнинг талаб ва эҳтиёжларини менсимаслик, уларнинг миллий ғурурини оёқ ости қилиш — чоризм мустамлакачилик сиёсатининг асосий белгиларидан бири. Рус буржуазияси маҳаллий элатлар ўртасида атайлаб зиддиятларни кучайтирар, қадимги Рим истилочи ва золимлари айтганидек, «ажратиб ташла-ю, ҳокимлик қил» деган шиор билан иш кўрарди. В. И. Лениннинг таъбири билан айтганда, Туркистон «ҳақиқий типдаги мустамлака»га айланиб қолган эди.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, буларнинг ҳаммаси масаланинг фақат бир томони. Туркистоннинг Россияга қўшилиши (XIX асрнинг 60-70 йиллари) империяда революцион-демократик ҳаракатларнинг кучайган, тараққийпарвар, ҳур фикрли илғор рус зиёлилари мавқеининг анчагина ўсган даврига тўғри келди. Россиядан Туркистонга фақат подшо генераллари ва амалдорларигина, осонгина бойлик тўплашни кўзлаган ёвуз ва маккор капиталистларгина келиб қолмай, балки ажойиб рус кишилари, илғор интеллигенция вакиллари ҳам келган эдилар. Туркистонда ўз ишига садоқат билан қараган, беғараз фикрли жуда кўп рус олимлари, врачлари, ўқитувчилари, агрономлари ва бошқа касб эгалари яшадилар, хизмат қилдилар. Ана шу илғор рус кишилари оғир меҳнатда эзилаётган, адолатсизликдан жабр чекаётган, дин исканжасига тушиб қоронғиликда яшаб келаётган маҳаллий омманинг азобларини чуқур ҳис қилардилар, уларга ҳамдард бўлардилар.

Туркистоннинг тарихи ва табиатини ўрганиш ишига рус олимлари улкан ҳисса қўшдилар. Зоологлардан Н. А. Северцов ва В. Ф. Ошанин, ботаник А. П. Федченко, геолог И. В. Мушкетов, географ П. П. Семенов-Тянь-шанский, шарқшунос В. В. Бартольд ва бошқа жуда кўп олимлар яратган асарлар бутун дунёга танилди. Кўпгина рус олимлари маҳаллий фан намоёндалари билан дўстлашиб олдилар. Атоқли рус шарқшуноси А. Н. Самойловичнинг ўзбек шоири Фурқат билан, рус газета ва журналларини канда қилмай ўқиб борадиган хивалик тарихчи Баёний билан, машҳур ўзбек педагоги Саид Расул Азиз билан дўстона муносабатда бўлгани бунинг яққол мисолидир.

Ўрта Осиё халқлари тарихини чуқур ўрганган билимдонлар — Мирза Бухорий, Абу Саид Маҳсум, Абд ар-Раҳмон, Акрам Асқаров, Шоҳимардон Иброҳимов кабилар ҳам бевосита рус олимлари таъсири ва ёрдамида етишиб чиқдилар. Туркистоннинг атоқли тадқиқотчиларидан бири, биринчи рус-ўзбек мактабининг биринчи ўқитувчиси В. П. Наливкин ўз рафиқаси билан Наманган яқинидаги Нанай қишлоғида етти йил яшаб, у ердаги ўзбек ва тожикларга маърифат тарқатди.

Рус тили курсларида, рус бошланғич ва ўрта мактабларида ҳамда Тошкент ўқитувчилар семинариясида тарбияланганлар орасидан кейинчалик йирик фан ва маданият арбоблари етишиб чиқди. Педагоглардан Қосим Исмоилов, Раим Худойберганов, медицина ходимларидан ҳозирги фан докторлари ва профессорлар Зулфия Умидова, Акбар Асқаров, атоқли олимлардан Қори-Ниёзий, К. К. Юдахин, инқилоб куйчиларидан Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Сакен Сайфулин сингари кишилар бутун умрлари бўйи ўзларининг биринчи рус муаллимларидан беҳад миннатдор бўлсалар керак.

Чимкентда биринчи рус-тузем мактабини очган ва унда дарс берган, Қўқон шаҳар ўқув юртини очишда жон куйдирган Сатторхон Абдуғаффоровнинг дунёқараши ҳам бевосита рус зиёлиларининг таъсири билан шаклланди. Сатторхон 1876 йилда Петербургда бўлган шарқшуносларнинг III Халқаро конгрессида қатнашган эди. У бу конгрессда нутқ сўзлаб, Туркистоннинг Россияга қўшилиши ерли халқларнинг Европа маданиятидан ажралиб қолишига бундан буён чек қўйишини, халқлар бир-бирлари билан дўст-иноқ бўлиб яшашлари лозимлигини таъкидлаб ўтди.

Ўз даврининг илғор ижтимоий-фалсафий фикрларини ўзида мужассамлаштирган атоқли шахслар — Аҳмад Дониш, Зокиржон Ҳолмуҳаммад ўғли Фурқат, Муҳаммад Аминхўжа Муқимий, Абдулла Солиҳ (Завқий)ларнинг ижоди ҳам тараққийпарвар рус маданияти кўмаги остида шаклланди.

Давр ўз ишини қилди. Миллий камситиш ва ишончсизлик авж олдирилган Туркистон ўлкасида икки халқнинг буюк дўстлиги равнақ топа бошлади.

1905 — 1907 йиллардаги рус революциясининг довруғи Туркистонда ҳам кенг тарқалди. Ана шундан кейин маҳаллий халқлар билан рус халқининг яқинлашуви янада тезлашди. Бу пайтда ўлкада бир қанча фабрика-завод ва темир йўл корхоналари мавжуд бўлиб, уларда бир неча ўн минглаб ишчилар тер тўкаётган эдилар. Бу ишчиларнинг кўпчилигини ўзбеклар, қозоқлар, шунингдек форс ва афғонлар ташкил этар эдилар. Уларнинг орасидаги ихтисосли ишчилар эса асосан руслар эди. Революция пайтида бу ердаги ишчилар ҳаракати эндигина атак-чечак қилиб келаётган бўлса ҳам, лекин аввалги қовушмаган тўлқинлар ўрнини энди ташкилий чиқишлар, стачка, забастовка, намойишлар эгаллай бошлади. Рус социал-демократларининг йўлбошчилигида маҳаллий халқ пролетариати ҳам золимларга қарши курашга отландилар. Рус большевиклари В. В. Биховский, В. Т. Корнюшин, М. В. Морозов, А. В. Худаш ва уларнинг сафдошлари озодлик ҳақидаги ғояларни кенг халқ ўртасида ёйбошладилар.

1905 йилда забастовка кўтарганлар орасида Самарқанд чой қадоқлаш ва бошқа корхоналарда ишлаётган ўзбекларни ҳам учратамиз. Подшо полицияси ва жандармериясининг махфий ахборотларида революцион ҳаракатга қатнашган рус кишилари билан бир қаторда ўзбек, тожик, туркман фарзандларининг ҳам номлари келтириладиган бўлди. «Қамоқхонада ўтирган ўзбек Султонхўжа, — деб ахборот берган эди Тошкентнинг эски шаҳар қисми полициячиси Караульщиков, — городовойга ўзининг (сиёсий) партияга мансуб эканлигини, унга руслар ёрдам бераётганини... ёлғиз эмаслиги ва камбағал халқ учун курашаётганлар бошқа шаҳарларда ҳам борлигини айтди». Полициячи ўз ахборотини қуйидагича давом эттирган. «Султонхўжа (Қосимхўжаев)нинг халқ олдидаги ва полиция бошқармасидаги ҳатти-ҳаракатлари уни ташвиқотчиликка тайёрлаган ўта сўл партияга қарашли қандайдир рус кишисининг таъсиридан келиб чиққан, деб ҳисоблайман».

Рус социал-демократлари билан яқин алоқада бўлган ўзбеклардан Маъдихўжа Харунхожиев эса 1906 йилнинг сентябрида Жомий масжидида бўлаётган шаҳар думаси сайловчиларининг мажлисига бир амаллаб кириб, у ерда қўрқмай гапириб, меҳнаткашларга дума керак эмас, чунки «у ерга халқ учун қайғурмайдиган бойларгина киради» ва улар «ҳамма нарсага» солинадиган солиқлари билан тинкани қуритадилар, деди.

Хўжанд уезд бошлиғи эса 1905 йилнинг декабрида «Маҳаллий аҳоли Россияда бўлган бўроннинг таъсирига эргашяпти» деб ахборот берган эди.

1906 йилда Туркистон большевиклари қабул қилган ҳитобномада қуйидаги жўшқин жумлалар бор: «Биз Россияда яшаётган ҳамма халқлар пролетарларининг ўз хоҳиши билан бирлашиши тарафдоримиз... Ишчилар синфи миллатларнинг тенг ҳуқуқли бўлишини талаб қилади».

... Рус халқи билан Туркистон халқлари ўртасидаги буюк дўстлик ана шу тарихий ирмоқлар натижасида рўёбга чиққан эди. Албатта, булар дастлабки ирмоқлар, энг биринчи ҳаракатлар эди, холос. Маҳаллий халқлар билан рус халқининг илғор кишилари мустамлакачилик шароитида ҳам бир-бирларига анча яқинлашиб қолган бўлсалар-да, лекин кенг халқ оммаси ҳақида бу гапни айтиб бўлмас эди.

Фақат Улуғ Октябрь социалистик революциясигина халқлар ҳаётида, миллий масала хусусида катта бурилиш ясади, эксплуататорлик тузумини йўқ қилди, халқлар ўртасида қардошларча ҳамкорлик, дўстлик ўрнатди.

Б. ЛУНИН,
тарих фанлари доктори.

САБЗАВОТЧИЛАР, ЕНГ ШИМАРИНГ!

Эртаги сабзавот ва картошка экишнинг энг қулай фурсатлари бошланди. Ишнинг кўзини билган миришкор деҳқонлар кўклам экишига олдиндан пухта ҳозирлик кўрганлари туфайли эртаги сабзавот уруғларини ерга қадай бошладилар. Сариосиё районидаги колхоз ва совхозлар сабзавот экиладиган майдонларни ўз вақтида озиқлантириб ва бороналаб қўйган эдилар. Ҳозир улар Сурхон водийсида биринчи бўлиб картошка экишни бошлаб юбордилар. Бу йил район хўжаликлари 88 гектар унумдор ерда эртаги картошка етиштиришга қарор қилдилар.

Бу райондаги «Партия XXIII съезди» колхозининг аъзолари 4 гектар ерда эртаги картошка етиштирадилар. Улар яхши тайёрланган ва ўғитланган майдонлардан 3,5 гектар ерга эртаги картошка экиб қўйдилар. Дастлаб экилган майдонларда ўсимлик униб чиқа бошлади. Калинин номли колхоз сабзавоткорлари ҳам картошка экишни қизғин давом эттиряптилар.

Афсуски, областдаги кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари бу муҳим ишга бефарқ қарамоқдалар. Шунинг учун ҳам эртаги сабзавот ва картошка экишга ҳозирлик кўриш ишларида ўтган йилдаги хатолар такрорланмоқда. Колхоз ва совхозларда сабзавот ва картошка экилиши лозим бўлган 723 гектар ернинг 250 гектарига уруғ ташланди, холос. Шу жумладан 511 гектар ўрнига атиги 141 гектар картошка экилди. Эртаги пиёз, редиска, карам, помидор ва бошқа сабзавот экинлари экиш ишлари ҳам суст боряпти.

Бойсун районидаги совхозларнинг бирортаси ҳам шу кунгача сабзавот, картошка экишга киришганлари йўқ. Бу хўжаликларда ҳатто пиёз ва сабзи экиш унутиб қўйилган. Шеробод районида эса аҳвол бундан ҳам ташвишли. Бу ердаги колхоз ва совхозлар пландаги 136 гектар ўрнига энди 16 гектар майдонга сабзавот экдилар. Шўрчи районида сабзавот ва картошка экишга ажратилган 85 гектар майдондан 60 гектарига ҳанузгача қўл урилгани йўқ.

Хўш, аҳволнинг бу қадар ачинарли бўлишига сабаб нима? Аввало, шуни айтиш керакки, кўпчилик колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ўтган йилдаги хатоларни такрорлаб, картошка ва сабзавот экиш учун яроқсиз, ташландиқ ерларни ажратиб бермоқдалар. Бунинг устига сабзавотчи бригадалар ишчи кучлари ва механизмлар билан етарли даражада таъмин этилмаяпти. Сабзавот экинлари етиштиришда агротехника ва фан ютуқларини кенг жорий этиш унутиб қўйилмоқда.

Денов районидаги «Социализм», «Қизил октябрь», Термиз районидаги Куйбишев номли, «Қизил юлдуз» ва Карл Маркс номли колхозларнинг раҳбарлари ҳанузгача «уруғлик йўқ» баҳонаси билан сабзавот экишни пайсалга солиб келмоқдалар. Аслида эса «Сортсемовош» ларёкларида сабзавот уруғлари тўлиб-тошиб ётибди.

Эртаги сабзавот ва картошка экишни кечиктиришга ҳеч қандай асос йўқ. Юбилей йилида сабзавот маҳсулотларини икки баравар ошириш мажбуриятини олган сурхондарёлик сабзавоткорлар ғанимат фурсатларни қўлдан бой бермай енгни шимариб ишлашлари керак.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Баҳорги дарахт кўчати ўтказиш топшириғи қандай бажарилаётганлиги тўғрисида

МАЪЛУМОТ

(топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

1. Фарғона области	89,3	7. Хоразм области	42,5
2. Бухоро области	71,0	8. Сурхондарё области	37,9
3. Сирдарё области	58,1	9. Андижон области	28,6
4. Тошкент шаҳри	51,4	10. Тошкент области	25,1
5. Самарқанд области	45,0	11. Қорақалпоғистон АССР	0,7
6. Қашқадарё области	44,7	Жами республика бўйича	44,8

МИНИСТРЛИКЛАР ВА ИДОРАЛАР БЎЙИЧА

1. Маориф министрлиги	68,2	9. Соғлиқни сақлаш министрлиги	31,0
2. Голодностепстрой	55,8	10. Озиқ-овқат саноати министрлиги	22,6
3. Урмон хўжалиги давлат комитети	51,0	Жами	44,8
4. Коммунал хўжалик министрлиги	45,2		
5. Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	43,4		
6. Урта Осиё темир йўл бошқармаси	42,7		
7. Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги	41,2		
8. Қишлоқ хўжалик министрлиги	40,2		

20 мартда республикада 13 миллион тупдан кўпроқ мевали дарахт кўчати, 10 миллион тўпга яқин тут кўчати экилди. 1305 гектар янги боғлар, 575 гектар токзорлар ва 1260 гектар тутзорлар барпо этилди.

Ҳиндистоннинг марҳум давлат арбоби Лаъл Баҳодир Шастри хотирасига Тошкентда ўрнатиладиган ёдгорлик лойиҳаси учун Бутуниттифоқ конкурси тугади. Яқинда Тошкентда конкурс жюрисининг якунловчи мажлиси бўлиб ўтди. Унда «Рамаяна», «Тошкент» ва «1333» девизлари билан юборилган уч лойиҳа энг яхши деб топилди. Бу лойиҳалар тошкентлик архитектор ва ҳайкалтарошлар томонидан яратилган.

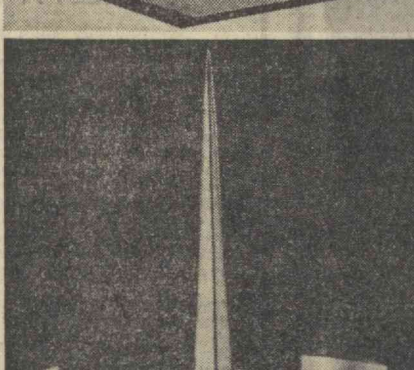

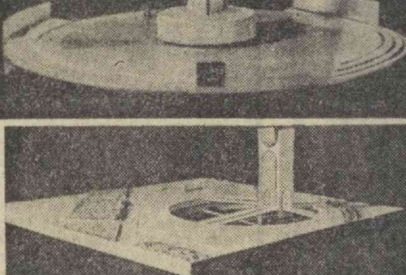

Я. И. Шапиро, Л. Г. Рябцев ва Н. Зоидов, С. Эшонхўжаев, Г. Е. Годлин, А. А. Раҳматуллаев, А. Бойматовлар яратган лойиҳалар юқори баҳо олди.

Суратларда ана шу ёдгорлик лойиҳаларини кўриб турибсиз.

В. Кожевников фотолари,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

БУЮК НАВОИЙГА БАҒИШЛАНАДИ

Алишер Навоий номидаги Узбекистон ССР Катта академик театри ўз спектаклини буюк ўзбек шоири туғилган куннинг 525 йиллигига бағишлаган биринчи театр бўлди. Р. Глиэр ва Т. Содиқовнинг «Лайли ва Мажнун» операси яна театр саҳнасида қўйилмоқда. Шунинг учун опера яна қўйилмоқда деймизки, у биринчи марта 1940 йил 17 июлда театр саҳнасида пайдо бўлган эди. Операнинг либреттосини талантли шоир ва драматург Хуршид Алишер Навоий достони асосида ёзган. Спектакль қарийб 20 йил давомида саҳнадан тушмади. Феодализм жамиятидаги жабр-зулм билан тўқнашувда ҳалок бўлган Лайли ва Мажнун фожиали муҳаббатининг тарихини музика билан гавдалантирган бу асарни 130 минг томошабин кўрди ва тинглади.

Ҳозир қўйилган «Лайли ва Мажнун» операсининг янги постановкаси одамларга Алишер Навоийнинг ажойиб асарларидан бирини яна ҳикоя қилиб беради.

Шу кунларда Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишланган янги спектаклларни республикадаги бошқа театрлар ҳам кўрсатишга тайёрламоқдалар. Булар орасида Муқимий номидаги республика музикали драма ва комедия театри ҳам бор. Яқин вақт ичида театр томошабинларни «Фарҳод ва Ширин» премьерасини кўришга таклиф этади. Ҳамза номидаги академик театр эса, ёзувчилардан Уйғун билан И. Султонов ёзган «Алишер Навоий» пьесасини саҳнага қўяди.

(ЎзТАГ).

ОСИЁ ВА АФРИКА ЁЗУВЧИЛАРИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Саодат Ҳасан Минто (1912—1955) урду тилида ижод этган забардаст ҳикоянавис. Унинг ҳикояларида Ҳиндистон ва Покистон халқларининг ҳаёти ва кураши ёрқин акс эттирилган. Жуда кўп ҳикоялар муаллифи С. Ҳ. Минто адабиётнинг абадий мавзуи ишқ-муҳаббат бобида ҳам муваффақият билан қалам тебратган санъаткордир. Қуйида сиз унинг шу мавзуда ёзилган «Шўшу» ҳикоясини ўқийсиз.

Саодат Ҳасан МИНТО

ШЎШУ

ҲИКОЯ

Уйимизга қўш келин тушмоқда. Иккала акам ҳам ўзларининг ойдай қайлиқларини никоҳлаб олиб келишмоқда.

... Кечаси соат ўн бирларда иккита тахтиравонда келинойиларим келди. Тахтиравонлар тор кўчага кириши билан шундай шовқин-сурон кўтарилдики, худди қиёмат қойим бўлди дейсиз. Лекин манзара жуда чиройли эди: тор кўчамизнинг шўху башанг қизлари очилиб-сочилиб кўчага чиқишгану, ранго-ранг капалаклар учгандай жилва билан уэ5 буён юришибди. Шоҳи сорийларнинг шалдираши, оҳори тўкилмаган кийимларнинг ғачир-ғучури, билакузукларнинг жаранг-журинги чор атрофни тутиб кетди. Гўё тор кўчанинг тош саҳнига раънолик ва барчолик афсункор қалами билан ўзининг жозибадор тасвирини чизмоқда эди.

Аббос менинг олдимда турибди. Теварак атрофимизда қиз-жувонлар. Дафъатан Аббос тор кўчанинг муюлишига қараб, мендан сўрайди:

— Шўшу қаерда экан?

— Билмасам, — унинг саволига жавоб беришга вақтим йўқ эди.

Нозанинлар ўртасида турибман, дам унисига қарайман, дам бунисига. Шу топда мен худди гулзор устида учиб юрган ва қайси гулга қўнсам экан, деб ҳайрон бўлиб қолган катта қора арига ўхшаб қолгандим.

— У келмади-ку, — деди Аббос йиғламоқдан бери бўлиб.

— Нима бўлди экан... ҳамма шу ердаку...

Бир неча қадам юрганимизни биламан, Аббос изтиробли овоз билан яна деди:

— Шўшу ҳалиям келмади-я...

— Хўш, нима қилай, мен синдим деб қўя қолинг бўлмаса, — дедим мен. Бизлар битта-битта қадам ташлаб тор кўчадан чиқдик ва бозорга қараб йўл олдик. Муюлишда Рам Бҳарусэ понворийнинг[1] дўкони турибди. Очиқ дўкондаги чироқ тагида Рам Бҳарусэ мудраб ўтирибди. У бизга иккита пон ўраб берди. Аббос иккаламиз бозордаги курсиларга ўтириб гапга тушиб кетдик. Бизлар кўп замонлардан бери Ҳиндистонда эркаклар билан аёлларни бир-биридан ажратиб турган ғов ҳақида анчагача суҳбатлашиб ўтирдик. Соат бир бўлганда Аббос хомуза тортиб ўрнидан турдида: «Оғайни, уйқум келяпти...» деди.

— Шу бугун Шўшуни кўра олмаганим учун армонда кетяпман. Рост айтяпман, Амин, ўша қиз... ўзим-ку уни яхши билмайман, шундоқ бўлгандан кейин сизга нимасини айтай?

Иккаламиз ҳам уй-уйимизга жўнадик. Йўлда кета туриб мен ўйлай бошладим. Бу Шўшу дегани ўзи қанақа қиз эканки, Аббоснинг оғзидан ҳеч тушмайди. Аббос ҳақида зўр ишонч билан шуни айтишим мумкинки, у ниҳоят юксак дидли одам. Унга нима бало бўлди?.. Шўшу.... Шўшу... ия, бу ўзи нима гап? Икки-уч мартаба унинг номини такрорладиму гўё ялпиз доналарини шимаётгандай бўлдим...

«Шўшу» деганда банжунинг* ларзага келган торларидан чор атрофга ажиб бир наво таралгандай бўлди. Қани, яна бир марта «Шўшу» деб кўринг-чи, «Шўшу» деганда гўё бир сознинг таранг торларига камонча тортилгандай жозибадор куй янграб кетади.

Шўшу аслида «Сушила» деган номнинг эркалатиб айтиладиган, ўзгарган шакли, лекин шунга қарамасдан унда нақадар мулойимлик, мусиқийлик бор. Сушила... Шўшу... Шўшу... Сушила... ғалати. «Сушила» деб юз айтинг, минг айтинг, бари бир унда «Шўшу» сўзидаги каби мусиқийлик йўқ.

Сушила ўн беш-ўн олти ёшлардаги оддий бир қизча. У қўшни уйда яшайди. Бу ёшда ўз тенги оддий йигитларнинг юрагини жазиллата оладиган ҳамма фазилатлар унда муҳайё эди. Лекин Аббоснинг назарида бу фазилатларнинг унчалик қиймати йўқ. Аббос гир-гир шаббодага ҳам юраги теракнинг баргидай титрайдиган оддий йигитлардан эмас. Худо билади, Аббос унинг қайси адоси-ю, қайси ишва-нозига бунчалик мафтун, бунга ҳеч ақлим етмай турибди. Мен Сушиланинг сиймоси ва соҳиралиги ҳақида ҳеч фикр юргизган эмасман. Лекин ким билади дейсиз, ўша куни унга хаёлим кетиб қолди. Дам-бадам у кўз ўнгимда намоён бўларди. Ҳар гал уни эсладим дегунча, Сушила бир четда қолиб кетарди-ю, унинг кичрайтирилган исми «Шўшу»нинг мусиқавийлигига маҳлиё бўлиб қолардим...

Мен хаёл дарёсига шундай ғарқ бўлган эдимки, тор кўчанинг муюлишига келганлигимни ҳам билмай қолибман. Уйимга кирдим. Қуйилиб уйқум келяпти. Соатга қарадим. Унинг кичик мили икки рақами олдига келиб қолибди.

Мен тунлик кийимни кийиб, яшил чироқни ёқдим ва ўринга ётдим. Қовоқларим оғирлашиб, кўзларим юмила бошлади, гўё тоғдек уюб ташланган чувилган пахтанинг устида ўтирибману, секин-аста унинг ичига ботиб кетяпман. Шу пайт қулоғимга бировнинг ғўнғир-ғўнғир овози эшитилди-ю, кўзим очилиб кетди. Ўрнимдан турдим-да, эшикка қулоғимни тираб тинглай бошладим:

— Мошо оллоҳ, икки келин ҳам бир-биридан чиройли, иккаласи ҳам ой деса ой, кун деса кун.

Афтидан, қизлар ўзаро гаплашяпти. Уларнинг гаплари менга жуда қизиқтириб қўйди. Гўё бутун вужудим қулоқ бўлди:

— Чўғдай қизил сорий Наргисга бирам ярашибдики, худди куйиб қўйгандек.

— Шўрлик шундай уялиб кетдики, бошини ҳам кўтара олмай қолди-я!

— Эви биланда, тонгача уялади, бугун тунда..

— Ё, раббий... Ўзинг нималар деяпсан, Шўшу?!

Шундан кейин ечилаётган кийимларнинг шитир-шитири эшитилди. Юрагим жиз этиб, баданим жимирлаб кетди: — Шўшу?! — демак уларнинг бири Шўшу экан!!!

Қизиқишим борган сари кучайди. Зора эшикдан бирор тешик топилса-ю, уларнинг гапини эшитиб, дийдорларини ҳам кўрсам. Мен эшикнинг ёриқ жойини қидира бошладим. Эшикнинг пастидан бир кўз чиқиб қолди. Тиззамни ерга тираб, тешикдан қарай бошладим. Шўшу гиламда ўтирибди. Унинг ёнида Иффат тирсакларига суяниб ёстиққа ёнбошлаган... Суҳбат давом этади.

— Қарагин, менинг юрагим қинидин чиқиб кетай, чиқиб кетай, дейди! — деб Иффат Сушиланинг қўлини олди ва уни сийнасига, юрагининг устига қўйди. — Нега энди?

Шўшу Иффатнинг юрак уришини тинглади ва сирли оҳангда деди:

— Биласанми, дилинг нима деяпти?

— Билмасам. нима дейди?

— «Иффат бону Ғазнавий келин бўлмоқчи!» деяпти дилинг...

— Бор нари тур, сени қара-ю, уялмайсанми шундай дегани. Иффат табассум қилди ва сал сурилди. Туриб ўтирдида Сушиладан сўради.

— Қани айтчи, Шўшу, сен қандай одамга турмушга чиқмоқчисан? Худо ҳаққи, тўғрисини гапир, кўрасан агар ёлғон гапирсанг!

— Нега энди мен айтарканман? — деди Сушила шитоб билан бошини силкитиб. Шу пайтгача унинг юзи панада эди, энди у яққол кўринди. Мен унга зеҳн солиб қарадим. у беҳад гўзал эди. Кўзлари мастона, қирмизи лаблари бирам ўзига ярашибди. Сочининг бир неча саркаш толаси нур қўйнида тебраниб, жилоланиб турибди. Буғдойранг рухсорлари гул-гул яшнаган, сорийсининг бир учи кўксида, сийналари оҳиста титраб турибди. Кенг пешанасининг қоқ ўртасига қўйилган қирмизи хол ўзига хўп ярашган.

— Азбаройи худо, айта қол, энди! — деб уни қўярда қўймади Иффат.

— Олдин сен айтгин, — деди Шўшу.

— Ҳа, майли, лекин зинҳор бировга айта кўрма, — деди-ю Иффат уялиб юзини беркитди. — Мен шундай йигитга турмушга чиқишни истайманки, мен истайманки... шундай... шундай...

— Ҳа, айта қол энди, намунча чўзмасанг, — қистарди Шўшу.

Иффат пешанасига тушган бир тутам сочини қўли билан олиб юқорига тараб қўйди ва давом этди:

— Мен шундай йигитга турмушга чиқмоқчиманки, новча бўйли, қадди-қомати катта акамникидай келишган, ўзи Англияда ўқиб келгану инглизчани шариллатиб гапирадиган бўлсин. Яча оппоқ ва нафис йигит бўлсин, автомобиль ҳайдашни билсин, бадминтон ўйнашни ҳам қойил қилсин.

— Илойим, парвардигор сенга худди ўзинг сўрагандай йигитни ато қилсин! — Сушиланинг чеҳраси ғоят жиддий ва овози худди ибодатхонада тангрига сиғинаётган одамникидай тантанавор эди.

— Энди сен айта қол, азизим, мен дилимдаги бор гапни айтиб бердим — деди Иффат Сушилага тик боқиб.

— Эшитиб нима ҳам қилардинг?.. — маъюс жавоб берди Шўшу — менинг ўйлаганларим ҳечам сеникига ўхшамайди.

— Ўхшайдими, ўхшамайдими, мен билмайман Бари бир айтиб бермагунингча қўймайман.

— Мен, — деб Сушила шипга қаради ва бирпас жим тургандан кейин яна сўзлай бошлади. — Менинг орзуларим... Мен ўйлайманки... Қани энди инсоннинг ҳамма истаги рўёбга чиқаверса, жуда яхши бўларди-да! Лекин унда ҳаётнинг ҳам ҳеч қизиғи қолмайди-ку?! Ҳозир биз қандай яшаётган бўлсак, бундан кейин ҳам ўшандай яшаганимиз маъқул. Биламан, менинг тилаганларим рўёбга чиқмайди, майли, ахир дилда тилак қолади-ку! Яшаш учун шунинг ўзи кифоя эмасми?!

Шўшу қаттиқ ҳаяжондан ўзини тия олмасди.

— Мен шундай йигитни ўзимнинг ҳаёт йўлдошим қилиб олмоқчиманки, у фақат ёш жиҳатдангина эмас, балки унинг дили ҳам, ақли ҳам, қўйингчи, у ҳар томонлама ёш бўлсин! У аввало шоир бўлиши керак. Ҳуснининг ҳеч қандай аҳамияти йўқ. Менга шундай шоир йигит кераки, у менга ошиқу беқарор бўлиб, унинг бутун вужуди муҳаббатга айланиб кетсин, менинг ҳар бир сўзим, ҳар бир хатти-ҳаракатим унга чиройли бўлиб кўринсин. Унинг ҳар шеърида менинг, фақатгина менинг тасвирим бўлсин. Унинг бу фидойилиги ва шайдойилиги учун мен унга шундай нарсани инъом қилайки, бундай армуғонни то шу кунгача ҳеч қандай қиз эркак зотига ҳадя қилган бўлмасин!!!

У жим бўлди. Иффат ҳайрат билан унинг оғзига қараб қолганди, Сушиланинг нима демоқчи бўлганлигини у тушунмаган эди. Бу нарса шундоқ унинг чеҳрасида акс этиб турибди. Мен ҳам ҳайратдан қотиб қолдим: наҳотки ўн беш-ўн олти ёшли ушоққина қизнинг сийнасида шундай хаёллар мавж урса?! Унинг ҳар бир сўзи қулоғим остида янграб турибди.

— Агар шу топда у менга кўринса эди — деб Сушила олға юриб Иффатнинг юзини икки қўли билан ушлади. — Мен унинг лабларидан шундай бўса олардимки, лабларини куйдириб юборардим, шу топда лабларимда бўса олиш истаги ўт олиб ётибди...

Шундай деди-ю Шўшу Иффатнинг ҳайратдан очилиб қолган лабларига лабини босди ва ғалай вақт лабини шундай пайваст қилиб турди.

— Кел энди, ухлайлик — деди Иффат астагина.

Шундан кейин ечилиб ерга тушаётган кийимларнинг шитир-шитири эшитилди. Мен таг-туби йўқ хаёл денгизига шўнғидим.

Буғдойранг жажжи қўғирчоқдай ушоқ қизчанинг жажжи кўксида қандай улкан, ажойиб ва ғаройиб хаёллар мавж урмоқда. Бу қизча ўз севгилисига бермоқчи бўлган ва неча замонлардан бери асраб юрган, ҳали бирор қиз ёки жувон эркак зотига бермаган у қандай армуғон экан?

Мен ҳамон тешикдан қараб турибман. Шўшу билан Иффат ноз уйқуга кетишган. Шўшунинг юзига тушган сочлари нафас олишидан сал-пал титраб турибди. У қиз шундай покиза эдики, эсти қўяверинг. Дарҳақиқат, бундай қизнинг шарафига шеър ёзса арзийди! Лекин Аббос шоир эмас эди-ку, а?!..

Урду тилидан З. АШУРБОЕВ таржимаси.

[1] Понворий — пон сотувчи.

* Дунё музика маданиятида кенг тарқалган чертма соз. Ҳиндистонда маҳаллий талаффузга биноан банжу дейилади.